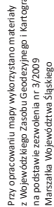
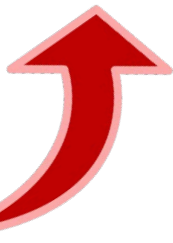

Powiat Bielski

przewodnik turystyczno- kulturalny

www.mapy.powiat.bielsko.pl

MARKOWE PRODUKTY TURYSTYCZNE	07
U ŹRÓDEŁ PRZYGODY	08
EKSTREMALNIE FAJNIE	09
SMACZKI I SMAKI	10
ŚNIEG – FEST	11
BESKIDZKA DROGA PO ZDROWIE	12
EDU'WAKACJE	13
SPOTKANIA Z TRADYCJĄ	14

OPIS MIEJSCOWOŚCI	15
SZCZYRK	15
CZECHOWICE – DZIEDZICE	18
WILAMOWICE	21
BESTWINA	23
BUCZKOWICE	25
JASJENICA	27
JAWORZE	30
KOZY	33
PORĄBKĄ	35
WILKOWICE	38

PROPOZYCJE POBYTÓW	41
2 DNI	41
3 DNI	42
5 DNI	42
7 DNI	43

INFORMATOR	45
PIESZE SZLAKI TURYSTYCZNE	45
TRASY ROWEROWE	46
OBSŁUGA RUCHU TURYSTYCZNEGO	46
MUZEA GALERIE, IZBY REGIONALNE	46
IMPREZY KULTURALNE	47
SCHEMAT TRAS NARCIARSKICH	49

W południowo-wschodniej części województwa śląskiego leży powiat bielski. Zajmuje on powierzchnię ponad 458 km² i obejmuje swoim zasięgiem 10 gmin. Łącznie zamieszkuje go około 165 tysięcy mieszkańców.

Powiat bielski to miejsce o nieograniczonych możliwościach spędzania wolnego czasu. To raj dla osób preferujących rodzinny wypoczynek na łonie natury, dla amatorów ekstremalnych przeżyć i sportów zimowych, jak również dla poszukiwaczy kulturalnych atrakcji i kulinarnych smaków. Tu z pewnością każdy znajdzie coś dla siebie.

Atrakcyjne położenie pod względem walorów przyrodniczych i krajobrazowych sprawia, że powiat co roku odwiedzają tysiące turystów. Dzięki zróżnicowanemu ukształtowaniu terenu oferta dotycząca spędzania wolnego czasu jest bardzo rozbudowana. Północne krańce powiatu wchodzi w obręb Kotliny Oświęcimskiej z licznymi wzniesieniami na Pogórzu Wilamowickim oraz Doliną Górnej Wisły ze stawami rybnymi. Południową część powiatu tworzą pasma Beskidu Małego i Beskidu Śląskiego oddzielone Bramą Wilkowicką.

Tereny powiatu to idealne miejsce do uprawiania turystyki aktywnej. Latem na przybyszów czeka ponad 230 km znakowanych pieszych szlaków turystycznych. Jest to również raj dla amatorów turystyki rowerowej, dla których wyznaczono 130 km tras rowerowych, z czego najwięcej znajduje się w okolicach Szczyrku, Buczkowic, Jaworza i Jasienicy. Entuzjaści sportów wodnych również znajdą tu coś, co przypadnie im do gustu. W Beskidzie Małym, na przełomie Soły, znajdują się malownicze jeziora Czanieckie i Międzybrodzkie, będące idealnym miejscem dla pasjonatów rekreacji wodnej, żeglarsstwa i windsurfingu. Z kolei akweny wodne w Czechowicach i Kaniowie to świetne miejsca wypoczynku dla wędkarzy i kajakarzy. Miłośnicy narciarstwa co roku tłumnie przyjeżdżają do stolicy sportów zimowych – Szczyrku. To właśnie dla nich przygotowywano 40 tras zjazdowych o różnych poziomach trudności oraz nowoczesne wyciągi, koleje linowe i gondole. Fani narciarstwa biegowego mają możliwość skorzystania z wyznaczonych tras w okolicy Przełęczy Salmopolskiej, Magurki, a także w gminie Jaworze. W ofercie powiatu bielskiego znajdują się także inne ciekawe formy wypoczynku: nauka latania na paralotniach na górze Żar

i na Skrzyczem, a także nauka jazdy konnej w okolicznych stadninach.

Ze względu na walory uzdrowiskowe w gminie Jaworze, związane między innymi z występowaniem wód jodowo-bromowych, jest to miejsce odpowiednie dla osób cierpiących na schorzenia układu oddechowego, a także układu narządów ruchu. Funkcjonuje tutaj Beskidzki Zespół Leczniczo-Rehabilitacyjny specjalizujący się między innymi w leczeniu alergii. Lecniczy mikroklimat występuje także w miejscowości Bystra, która swym urokiem przyciąga wielu turystów.

Tym, co szczególnie wyróżnia powiat na tle innych regionów Polski, jest jego różnorodność kulturowa i wyznaniowa. Wynika ona z bogatej historii i zmiennych losów tych ziem na przestrzeni wieków, a przede wszystkim wpływów Śląska Cieszyńskiego i Małopolski. Na obszarze powiatu zamieszkują wyznawcy zarówno Kościoła rzymskokatolickiego, jak i ewangelicko-augsburskiego, zwłaszcza na Śląsku Cieszyńskim. Na uwagę zasługuje też fakt istnienia enklawy kultury wilamowskiej charakteryzującej się własnym językiem, swoistymi obyczajami i odrębną tradycją. Mieszkańcy poszczególnych gmin powiatu znani są z zadziwiającej aktywności kulturalnej. Celebrowanie świąt w ludowych strojach, przy tradycyjnej muzyce i przy stołach suto zastawionych regionalnymi specjałami nie jest tu widokiem rzadkim. Stare przysłówki i przepisy kulinarne przekazuje się tu z pokolenia na pokolenie. Szacunek dla kultury i oddanie tradycji najlepiej odzwierciedlają liczne festiwale poświęcone dziedzictwu przodków. Najważniejsze wydarzenia w kalendarzu powiatu stanowią z pewnością Wilamowskie Śmiergusty oraz jedna z największych i najstarszych imprez folklorystycznych, czyli Tydzień Kultury Beskidzkiej. W ramach tego ostatniego odbywają się występy ponad 100 kapel góralskich z przeszło 30 krajów z różnych zakątków świata, co daje łącznie 50 godzin koncertów. Festiwal odbywa się jednocześnie w kilku miejscowościach, w tym w powiecie bielskim w Szczyrku, i trwa 9 dni. Występy kapel góralskich i prezentacje lokalnych tańców to najciekawsze punkty programu większości wydarzeń kulturalnych. Muzyka pełni bardzo ważną rolę w życiu tutejszych mieszkańców, o czym świadczą liczne lokalne orkiestry dęte czy regionalne zespoły pieśni i tańca działają-

ce w gminnych domach kultury.

Świadectwem interesującej przeszłości powiatu bielskiego jest nie tylko bogata spuścizna kulturowa, ale także dziedzictwo architektoniczne. Zabytkowe pałace, zamki i dworki szlacheckie, razem z drewnianą staropolską wiejską zabudową, idealnie wpisują się w piękne beskidzkie krajobrazy. Warto zobaczyć najważniejsze z nich: zamek w Grodźcu, zespół pałacowo-parkowy w Jaworzu, pałac Kotulińskich w Czechowicach-Dziedzicach czy też dwory szlacheckie w Bestwinie, Pisarzowicach, Kobiernicach, Kozach i Iłownicy. W powiecie bielskim znajduje się także wiele zabytków sakralnych z najstarszymi drewnianymi kościołkami w Starej Wsi, Bielowicku i Szczyrku oraz z murowanymi świątyniami w Bestwinie, Jasienicy, Czańcu, Czechowicach i Jaworzu. Jednym z najważniejszych miejsc kultu religijnego w tym regionie jest Sanktuarium Matki Bożej Królowej Polski „Na Górcie” znajdujące się w Szczyrku.

Położenie powiatu przy dużym i prężnie rozwijającym się ośrodku miejskim, jakim jest Bielsko-Biała, pozytywnie wpływa na rozwój ekonomiczno-gospodarczy poszczególnych gmin. Najważniejszą rolę w gospodarce powiatu odgrywają turystyka, przemysł (złokalizowany głównie w Czechowicach-Dziedzicach) oraz rolnictwo. Powiat słynie z produkcji karpia, którego hodowla odbywa się w stawach Kaniowa, Iłownicy, Roztropic oraz Międzyrzecza Górnego i Dolnego.

Pobyt w powiecie bielskim z pewnością dostarczy każdemu z przybyszów niesamowitych wrażeń i wspomnień. Dzięki bogatej ofercie – przygotowanej zarówno dla turystów zainteresowanych aktywnym wypoczynkiem, jak i dla osób chcących poznać kulturę regionu i wypocząć w otoczeniu pięknej przyrody – jest to idealne miejsce na relaksujący pobyt weekendowy lub tygodniowy, z dala od zgiełku codziennych obowiązków. Na turystów czeka rozwinięta baza turystyczno-rekreacyjna, na którą składa się ponad 4 tysiące miejsc noclegowych w kilkudziesięciu domach wczasowych, pensjonatach, hotelach i kwaterach prywatnych, pokojach gościnnych i gospodarstwach agroturystycznych, głównie w największych ośrodkach wypoczynkowych, jakimi są: Szczyrk, Porąbka, Jaworze i Wilkowice. Co roku z obiektów tych korzysta prawie 200 tysięcy turystów i wczasowiczów.

U źródeł przygody – produkt opracowany z myślą o aktywnym wypoczynku w gronie rodziny czy znajomych. Umiarkowanie wymagający, za to obfitujący w atrakcje i pozytywne przeżycia.

Ekstremalnie fajnie – produkt pozwalający czerpać energię wprost z żywiołów. Ekstremalnie ekscytujący, ale i ekstremalnie bezpieczny. Dla śmiazków.

Smaki i smaczki – wbrew nazwie nie chodzi tylko o kulinaria. Folklor, muzyka, taniec, sztuka ludowa są wciąż autentycznymi elementami życia mieszkańców.

Śnieg-fest – gwarancja dobrej zabawy dla każdego miłośnika zimowych szaleństw. Począwszy od debiutanta na profesjonalście kończąc.

Beskidzka droga po zdrowie – poprawa formy i zdrowia w powiecie to cel jak najbardziej osiągalny. Potwierdzają to liczne szlaki, parki, zakłady lecznicze i hotele Spa&Wellness. Dla chcących zregenerować siły vitalne.

Edu'wakacje – turystyka to najprzyjemniejsza i najskuteczniejsza forma edukacji. To stwierdzenie znajduje pokrycie w powiecie bielskim. Wyśmienita oferta dla rodzin z dziećmi i wycieczek szkolnych.

Spotkania z tradycją – profesjonalna oferta organizacji spotkań biznesowych. Zarówno tych „pod krawatem” (kongresów i konferencji), jak i aktywnych form integracji i motywacji (incentives i team building).

U ŹRÓDEŁ PRZYGODY

Piękne górskie krajobrazy, malowniczo położone jeziora, a także panoramiczne widoki rozciągające się z okolicznych wzgórz sprawiają, że tereny powiatu bielskiego stanowią idealne miejsce dla turystów preferujących wypoczynek w gronie najbliższych. Mnogość pieszych szlaków turystycznych i tras rowerowych, prowadzących przez górskie przełęcze, wzdłuż rwących potoków i przez beskidzkie lasy, tworzy doskonałe warunki do uprawiania aktywnej turystyki, która pozwoli wzmocnić rodzinne i przyjacielskie więzy. Górskie doliny kryją w sobie niesamowite skarby przyrody, a znajdujące się w nich wąwozy, jaskinie i źródła stanowią nie lada atrakcję dla poszukiwaczy przygód.

Bielskie źródła przygody można odkrywać na wiele różnych sposobów. Przejażdżka konna po jaworzańskich pagórkach, spływ kajakowy rzeką Sołą, eskapada rowerowa po stokach Skrzycznego czy choćby nordic walking po górskich szlakach Beskidu Małego – oto niektóre z propozycji, jakie ma do zaoferowania powiat bielski.

WYBRANE ATRAKCJE:

Park Krajobrazowy Beskidu Małego z najwyższym szczytem w powiecie bielskim Magurką Wilkowską (909 m.n.p.m.) i szlakami turystycznymi prowadzącymi z gminy Wilkowiec, Kozy i Porąbka.

Park Krajobrazowy Beskidu Śląskiego ze szczytami: Skrzycznym (1257 m.n.p.m.), Klimczokiem (1117 m.n.p.m.), Malinowską Skałą (1152 m.n.p.m.) i Skalitym (863 m.n.p.m.) oraz ze szlakami rozpoczynającymi się w gminach Jaworze, Szczyrk i Wilkowiec.

Trasy rowerowe w zachodniej części powiatu w gminach: Buczkowice, Jasienica, Jaworze, Czechowice-Dziedzice i Szczyrk.

Rezerwat przyrody: „Morzyk”, „Dolina Łańskiego Potoku” z reliktem Puszczy Karpackiej, „Buczyna na Zasolnicy”, ścisły rezerwat przyrody „Rotuz” chroniący roślinność bagienną; Stadniny i gospodarstwa, w których można wypożyczyć konie: w Międzyrzeczu Górnym, Szczyrku, Wilamowicach, Roztropicach, Mazańcowicach oraz Kozach.

Zbiorniki wodne: Jezioro Czanieckie, stawy w gminach Bestwina i Jasienica – stwarzające warunki do wędkowania.

EKSTREMALNIE FAJNIE

Dla uzależnionych od mocnych wrażeń powiat bielski oferuje stężoną dawkę pozytywnej adrenaliny w trzech postaciach: wodnych szaleństwach, powietrznych akrobacjach oraz lądowych wariacjach. Rwące rzeki i malowniczo położone jeziora czekają na miłośników raftingu i kajakarstwa górskiego. Dzięki dogodnym warunkom pogodowym, które są niezbędne do uprawiania sportów powietrznych, beskidzkie szczyty to także raj dla paralotniarzy. Górskie zbocza, z kolei, to idealne miejsce do szalonych zjazdów rowerowych dla osób kochających prędkość i wiatr we włosach.

Powiat bielski to wyjątkowe miejsce dla tych, którzy chcą doświadczyć czegoś nowego. Począwszy od jazdy quadami po specjalnie w tym celu zbudowanych torach w Szczyrku, przez ekstremalne przejścia w koronach drzew w parku linowym, przeprawy przez górskie rzeki, po skoki spadochronowe i naukę latania na paralotni. Można wybrać się również na paintball, wyprawę survivalową po okolicznych wzgórzach, czy zjazdy downhillowe i motorcross. Dla preferujących bliskie spotkania z naturą organizowane są wspinaczki na wychodnie skalne.

WYBRANE ATRAKCJE:

Szczyty Skrzycznego i góry Żar, czyli idealne miejsca dla miłośników paralotniarstwa i motolotniarstwa. Można tutaj także postawić pierwsze kroki w sportach powietrznych pod okiem wysłanników instruktorów.

Żylica i Soła to bystre górskie rzeki, które przy wysokich stanach wody nadają się do raftingu i kajakarstwa.

Stawy w Kaniowie z unikatowym boiskiem do kajak-polo.

Wychodnie skalne: Skała Czarownic w Beskidzie Małym.

Narciarskie trasy zjazdowe w Szczyrku wykorzystywane latem do downhillu.

Park linowy w Szczyrku.

Park Techniki Lotniczej w Kaniowie.

Eksploracja jaskiń w Szczyrku.

Enduro Trails czyli kompleks równokierunkowych ścieżek rowerowych o łącznej długości ponad 10 km.

smaki i smaczki

SMACZKI I SMAKI

W powiecie bielskim smakowanie folkloru i tradycji odbywa się za pomocą wszystkich zmysłów. Wrotami do ich poznania jest kuchnia i muzyka, często idące ze sobą w parze w gospodach regionalnych. Czar Podbeskidzia doskonale zachowały izby i muzea regionalne, ukazujące wiejską architekturę i kulturę. Muzyka, taniec i stroje ludowe wciąż fascynują mieszkańców, którzy chętnie dzielą się swoją pasją z turystami podczas wyjątkowych świąt, takich jak Tydzień Kultury Beskidzkiej czy Wilamowickie Śmiegusty. Wielokulturowość obszaru, który od wieków łączył sąsiadujące państwa i nie tylko, podkreśla folklor wilamowski mający korzenie w kulturze flamandzkiej.

Aby na własnej skórze doświadczyć długiej historii i bogatej tradycji tego obszaru warto wybrać się do licznych muzeów, galerii sztuki lub izb regionalnych. Można tam nie tylko bliżej poznać specyfikę regionu, ale także zakupić dzieła sztuki ludowej, wziąć udział w spotkaniach z lokalnymi artystami, czy zapisać się na plener malarski. Uczestnictwo w licznych festiwalach folklorystycznych pozwala poznać bliżej muzykę góralską, a także tutejsze tańce ludowe. To także idealna okazja do fotografowania sztuki ludowej i architektury.

WYBRANE ATRAKCJE:

Tydzień Kultury Beskidzkiej – jeden z najstarszych i największych festiwali folklorystycznych w Europie. Odbywa się jednocześnie w kilku miejscowościach w tym m.in. w Szczyrku. Wilamowickie Śmiegusty – czyli wiosenne spotkania zaprzyjaźnionych grup etnicznych

Galeria i Święto Stracha Polnego w Rudzicy – autorskie przedsięwzięcia malarza Floriana Kohuta.

Izby historyczne i muzea regionalne - między innymi w Bestwinie, Buczkowicach Czechowicach-Dziedzicach, Kozach, Porąbce, Wilamowicach.

Beskidzka Galeria Sztuki w Szczyrku – jedna z najlepszych galerii sztuki współczesnej w Polsce, organizuje Plenery Malarskie im. Jerzego Dudy-Gracza.

Karp polski – oryginalnie wyhodowany w Kaniowie, w sierpniu odbywa się tam jego święto.

„Fałatówka” – muzeum twórczości Juliana Fałata, wybitnego akwarelisty dwudziestolecia międzywojennego.

Duszonki – rarytas z gminy Kozy; kapusta, ziemniaki i słoni na zapiekane w żeliwnym garncu w żarze ogniska.

Folklor Wilamowski – niezwykle oryginalny, zasadzony w kulturze flamandzkiej.

ŚNIEG – FEST

Zimą miłośnicy białego szaleństwa tłumnie zjeżdżają się do beskidzkich miejscowości położonych w powiecie bielskim, ze Szczyrkem, jako zimową stolicą, na czele. Niezależnie od tego, czy szukamy wyczynowych tras zjazdowych dla narciarzy, czy też chcemy zdobyć pierwsze szlify na nartach biegowych, czy może po prostu mamy ochotę na spacer górskim szlakiem – czeka na nas oferta skrojona na każdą miarę. Doskonale przygotowane trasy narciarskie i snowboardowe nie zawiodą nawet najbardziej wymagających turystów. Sam Szczyrk oferuje blisko 50 km tras zjazdowych o różnych poziomach trudności. W okolicach Magurki wytyczone są malownicze trasy biegowe. Poszukiwacze sportowych emocji na najwyższym poziomie mogą wybrać się na organizowane tutaj liczne zawody i kibicować sportowcom: skoczkom narciarskim, narciarzom kombinacji alpejskiej czy narciarzom biegowym. Po dniu na stoku warto wybrać się na łyżwy, a także na sanki. Moc atrakcji gwarantowana.

WYBRANE ATRAKCJE:

Wyjątkowe schronisko na Magurce i Bieg o Puchar Magurki Śladami Arcyksiężnej Marii Teresy Habsburg w narciarstwie biegowym.

Snowpark „Juliany” oferujący przeszkody śnieżne poszukiwane przez freeride’owych snowboardzistów.

Szkołki narciarskie w Szczyрку, które zapewnią łagodny start w świat białego szaleństwa.

Narciarstwo zjazdowe w Szczyрку z Klimczokiem i Skrzyszynem, snowpark, wypożyczalnie, szkołki narciarskie.

Trasy narciarstwa biegowego na Salmopolu w gminie Szczyrk, w rejonie Magurki oraz w gminie Jaworze.

Cztery skocznie narciarskie w Szczyрку, w tym najstarsza „Skalite” z lat międzywojennych, w ostatnich latach przebudowana i zmodernizowana.

Nowoczesny grawitacyjny tor saneczkowy Tatrabob na terenie kompleksu Beskid Sport Arena.

Odkryte sztuczne lodowisko w Czechowicach Dziedzicach.

BESKIDZKA DROGA PO ZDROWIE

Wyruszając po zdrowie w powiecie bielskim, znajdziemy nie tylko idealne miejsca do wypoczynku, ale też inspirację i energię do codziennej aktywności. Spacerując alejami ogrodów i parków, pełnymi różnokolorowych kwiatów, jak również góorskimi szlakami w parkach krajobrazowych, możemy odnaleźć wewnętrzny spokój ducha. Najlepszym zwieńczeniem codziennej aktywności jest wizyta w Spa & Wellness w Jaworzu lub Szczyrku. Warto także zapoznać się z tym, co mają do zaoferowania miejscowości o wyjątkowym mikroklimacie, czyli dawne uzdrowiska Jaworzne i Bystra. Są to wyróżniające się ośrodki leczenia chorób płuc, alergii i schorzeń układu narządów ruchu.

WYBRANE ATRAKCJE:

Beskidzki Zespół Leczniczo – Rehabilitacyjny w Jaworzu oferujący szerokie spektrum usług z zakresu hydroterapii na bazie wód leczniczych.

Centrum Pulmonologii i Torakochirurgii w Bystrej – wiodący ośrodek w dziedzinie leczenia chorób płuc, którego tradycje sięgają początku XX wieku. Jest to kompleks z architekturą modernistyczną, malowniczo położony w pobliżu zabytkowego parku na ulicy Fałata.

Wody zdrojowe o właściwościach leczniczych, których źródła znajdują się w Bystrej, Wilkowicach i Jaworzu.

Szkołki krzewów ozdobnych w gminie Wilamowice (Dankowice i Pisarzowice) stanowiące świetne miejsce do kojących spacerów, szczególnie podczas Święta Kwitnących Azalii czy Babiego Lata w Ogrodzie.

Parki Krajobrazowe Beskidu Śląskiego i Beskidu Małego z gęstą siecią szlaków turystycznych.

Parki przypałacowe i dworskie, a także parki miejskie, między innymi w Bestwinie, Kozach, Czechowicach-Dziedzicach, Grodzcu, Jaworzu;

Hotele Spa & Wellness w Jaworzu („Jawor”) i Szczyrku (między innymi „Klimczok”, „Elbrus”, „Skalite”, „Olimpia Lux”).

EDU'WAKACJE

Powiat bielski oferuje wiele niepowtarzalnych atrakcji dla dzieci i młodzieży, które pozwalają realizować metodę nauki poprzez zabawę. Oferta edukacyjna powiatu jest bogata i różnorodna, dzięki czemu uczniowie przyjeżdżają tutaj o każdej porze roku, indywidualnie lub grupowo, wiosną lub jesienią, dla rozwoju fizycznego oraz intelektualnego. Oferta pozwala na realizację zajęć edukacyjnych w terenie w zakresie dendrologii (rezerваты i ścieżki przyrodnicze w parkach krajobrazowych), hydrodynamiki (zapory i elektrownie wodne), etnografii i historii (sieć izb i muzeów regionalnych), a także geologii (nieczynny kamieniołom). Wymienione atrakcje stanowią nieocenione wsparcie szkolnej edukacji, a przy tym dają możliwość odpoczynku w naturalnym i czystym środowisku. Wychowawcy i rodzice wiedzą, że na zieloną szkołę, ferie czy wakacje warto posłać dzieci do powiatu bielskiego.

WYBRANE ATRAKCJE:

Muzeum Fauny i Flory Morskiej i Śródlądowej w Jaworzu.
Kamieniołom w Kozach.

Gospodarstwa wiejskie i agroturystyczne (m.in. hodowla Alpaki w Międzyrzeczu Górnym).

Izby historyczne i muzea regionalne - między innymi w Bestwinie, Buczkowicach, Czechowicach-Dziedzicach, Kozach, Porąbce, Szczyrku, Wilamowicach, Międzyrzeczu Górnym.
Elektrownia wodna Porąbka i Szczytowo-Pompowa Żar.

Szkołki krzewów ozdobnych w gminie Wilamowice (Dankowice i Pisarzowice) oraz rezerваты Parków Krajobrazowych Beskidu Śląskiego i Niskiego stanowiące doskonałe miejsca do nauki dendrologii.

Beskidzka Galeria Sztuki w Szczyrku oraz „Fałatówka” w Bystrej.

SPOTKANIA Z TRADYCJĄ

Powiat bielski łączy w sobie dwie unikalne cechy: wyśmienitą dostępność komunikacyjną i bogactwo miejsc, idealnych do organizowania spotkań. Nie brakuje tu hoteli i centrów konferencyjnych oraz malowniczych i inspirujących widoków, jakich dostarczają beskidzkie krajobrazy. Tereny powiatu bielskiego w ostatnich latach znajdują się w centrum zainteresowania profesjonalnych organizatorów spotkań z obszarów Górnego Śląska. Uwagę przyciągają przede wszystkim piękne plenery, takie jak parki dworskie, ogrody azaliowe, punkty widokowe na szczytach pobliskich gór, mogące stać się miejscem spotkań outdoorowych.

Oferta powiatu pozwala łączyć organizację szkoleń, konferencji i sympozjów naukowych w hotelach klasy premium z perfekcyjnie przygotowanymi ofertami imprez motywacyjnych i integracyjnych w górskim klimacie, które zapewnią uczestnikom dreszczyk emocji.

WYBRANE ATRAKCJE:

Hotele i centra konferencyjne, w tym Hotel „Jawor” w Jaworzu, Centrum Kongresów i Rekreacji „Orle Gniazdo”, Hotele „Klimczok”, „Elbrus”, „Górski”, „Skalite” i inne w Szczyrku.

Naturalne miejsca spotkań w plenerze: glorieta z XVIII wieku na wzgórzu Goruszka (gmina Jaworze), dawny kamieniołom w Kozach, spotkania w miejscach z widokiem na zbiorniki wodne, polany leśne.

Odremontowany rokokowy pałac Kotulińskich wraz z parkiem pochodzący z XVIII wieku w Czechowicach-Dziedzicach.

Organizatorzy eventów firmowych.

SZCZYRK

W Beskidzie Śląskim, pomiędzy masywem Klimczoka a Skrzycznem, znajduje się beskidzka zimowa stolica Polski – Szczyrk, niemal sześćtysięczne miasto leżące 15 km od Bielska-Białej.

TURYSTYKA AKTYWNA

Szczyrk jest idealnym miejscem do uprawiania turystyki aktywnej. Położenie w sercu Beskidu Śląskiego daje możliwości zarówno do organizowania wycieczek pieszych i wypraw rowerowych latem, jak również do uprawiania narciarstwa zjazdowego i biegowego zimą.

Okolice Szczyrku to raj dla amatorów górskich wędrówek. Z samego szczytu góry możemy wybrać się na Skrzyczne (1257 m n.p.m.) – najwyższy szczyt Beskidu Śląskiego, a także na znajdujący się na północ od miasta Klimczok (1117 m n.p.m.), a dalej na Szyndzielnę lub przełęcz Karkoszczonek. Z oddalonej od centrum o około 10 km Przełęcz Salmopolskiej prowadzi czerwony szlak na Malinowską Skאלę, który przechodzi obok Jaskini Malinowskiej. Szczególną popularnością cieszy się Szlak im. Stanisława Huli. Trasa rozpoczyna się i kończy w centrum przy Urzędzie Miejskim, a biegnie po wszystkich szlakach okalających Szczyrk. Całkowita długość trasy wynosi 31 km, a czas przejścia to około 11 godzin. W zależności od kondycji i potrzeb można oczywiście podzielić szlak na mniejsze odcinki.

W bliskim sąsiedztwie Szczyrku wyznaczono kilkadziesiąt kilometrów górskich ścieżek rowerowych. Prowadzą one przez najbardziej atrakcyjne miejsca

Historia Szczyrku sięga ponad 600 lat wstecz, kiedy to w dolinie rzeki Żylicy pojawili się pierwsi osadnicy. W XV wieku na tereny obecnego miasta przywędrowali koczownicy z Bałkan – Wołosi, nadając osadzie wymiar międzynarodowy. W tymże okresie w rejonach Szczyrku grasowali beskidnicy, czyli zbójnicy karpaccy. Żyli głównie z napadów na karawany kupieckie oraz z rabunku wsi, dworów i kościołów, a swoje łupy ukrywali w jaskiniach lub zakopywali w ziemi. Najstojniejszymi zbrojami w Szczyrku byli: Ondraszek – „obrońca chłopów i wróg wielmoży” oraz Klimczok. Do dziś wśród mieszkańców Szczyrku i okolic krąży legendy o zakopanych skarbach, a regionalne zespoły wykonują tańce zbrojnicze z ciupagami.

Do końca XIX wieku Szczyrk był małą, nieznaną osadą górską. Jednakże ten urokliwy zakątek zaszyty w Beskidach z biegiem lat przyciągał coraz więcej przybyszów pragnących odpocząć na łonie natury, wśród dziewiczych lasów i przy krystalicznie czystych potokach. Pierwsi urokami ziemi szczyrkowskiej zachwycali się przyjeźdźni z monarchii austro-węgierskiej oraz przedstawiciele ziemiaństwa i burżuazji, którzy budowali tutaj swoje rezydencje.

Na dobre rozwój turystyki na tych terenach rozpoczął się dopiero po I wojnie światowej. W 1920 roku zaczęto organizować wycieczki narciarskie z Bielska do Szczyrku. W 1924 roku w Szczyrku powstał pierwszy pensjonat, a na Skrzycznem klub turystyczny „Beskiedenisverein” zbudował schron dla narciarzy, który w 1933 roku przekształcono w pierwsze schronisko. Za bazę noclegową w tym czasie służyły nawet poaustriackie koszary i lazarety, ale do II wojny światowej w Szczyrku wybudowano już 10 pensjonatów (a to dzięki szybkiemu rozwojowi przemysłu turystycznego, który pobudzała bliskość dużych ośrodków miejskich i przemysłowych Górnego Śląska). 1 stycznia 1973 roku Szczyrk otrzymał prawa miejskie.

pod względem krajoznawczym i przyrodniczym. Na rowerze możemy wjechać między innymi na Skrzyczne, Beskid, Magurę oraz Skalite. Węzeł szlaków dla tras pieszych i rowerowych znajduje się w centrum przy Urzędzie Miasta. Z tego miejsca prowadzi również ścieżka rowerowo-piesza, o długości 3,5 km, biegnąca wzdłuż rzeki Żylica. Dla miłośników bardziej ekstremalnej jazdy na rowerze powstało ponad 10 km tras typu singletrack. Szczyrk Enduro Trails to kompleks jednokierunkowych ścieżek rowerowych z dwoma poziomami trudności. Trasy te powstały na terenie Szczyrk Mountain Resort.

Skrzyczne, ze względu na idealne warunki do uprawiania paralotniarstwa, uważany jest za swoistą mekkę glajciarzy w Polsce. W Szczyrku działają dwie szkoły paralotniarstwa: pierwsza i najstarsza w Polsce Szkoła Bezpiecznego Latania dysponująca stakiem szkoleniowym na Skrzycznym oraz Centrum Paralotniowe „Beskid Paragliding”. Sezon na latanie zaczyna się w kwietniu, a kończy późną jesienią.

Innym sposobem na aktywne spędzanie czasu w Szczyrku jest wypoczynek w siodle. Funkcjonujące w okolicy stadniny oferują pełen kompleks usług – od nauki jazdy konnej, przez konne wycieczki górskie, po organizację kuligów zimą. Głodni ekstremalnych wrażeń również znajdą w Szczyrku coś dla siebie. Latem warto wybrać się na wyprawę offroadową lub na quadach, a zimą na snow safari na skuterach śnieżnych.

Ze względu na swoje atrakcyjne położenie, walory turystyczne i największą w Polsce ilość tras narciarskich Szczyrk słusznie nazywany jest zimą stolicą Polski. Narciarze mogą korzystać z wielu kilometrów tras zjazdowych o różnych stopniach trudności – od bardzo łatwych po trudne. Większość z tras jest sztucznie naśnieżana i oświetlona. Spośród najważniejszych ośrodków narciarskich w Szczyrku warto wymienić Ośrodek Przygotowań Olimpijskich Centralnego Ośrodka Sportu, Szczyrk Mountain Resort oraz nowopowstały Beskid Sport Arena. Ponadto na terenie Szczyrku działa wiele mniejszych wyciągów, które są zlokalizowane na stokach w Salmopolu, Białej i w centrum. Amatorzy sportów zimowych znajdą tu także tor curlingowy w Czyrnej, profesjonalną trasę narciarstwa biegowego o długości 1,85 km (latem pełni funkcję crossowego toru rowerowego) oraz tor saneczkowy Tatrabob® w Szczyrku Białej. W centrum Szczyrku mieści się również nowoczesny kompleks trzech skoczni narciarskich „Skalite”, na którym odbywają się między innymi Mistrzostwa Polski w skokach narciarskich, a także zawody w ramach letniego Grand Prix. Inną atrakcją dla miłośników śnieżnego szaleństwa jest jeden z największych snowparków w Polsce – Snowpark „Juliany re’Burn”.

Amatorzy duchowych doznań również znajdą dla siebie wiele ciekawych propozycji, takich jak resorty spa, baseny, odnowa biologiczna, grotty i jaskinie solne, szlaki spacerowe – wszystko to stwarza doskonałe warunki do wypoczynku.

TURYSTYKA KULTUROWA

Szczyrk posiada także bogatą ofertę dla gości preferujących spokojniejszy wypoczynek. Piękne trasy spacerowe, oryginalne galerie sztuki oraz liczne wydarzenia kulturalne zaspokoją oczekiwania nawet najbardziej wymagającego turysty.

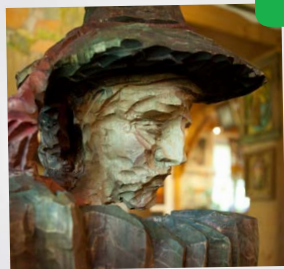
Liczący ponad 200 lat drewniany kościół św. Jakuba Starszego Apostoła to najstarszy i najcenniejszy zabytek architektury sakralnej w Szczyrku.

Rowerzysta na Skrzycznym.

Narciarze na Skrzycznym.

*Rzeźba ze zbiorów
Beskidzkiej Galerii Sztuki*

Muzyk ludowy.

We wnętrzu świątyni znajdują się piękna barokowa ambona, zabytkowa kamienna chrzcielnica i kąpielnica z 1800 roku oraz obraz z wizerunkiem św. Jana z XVII wieku.

Z ciekawszych zabytków Szczyrk warto zwiedzić Sanktuarium „Na Górce”, będące jednym z najważniejszych miejsc kultu religijnego w okolicy. W tym właśnie miejscu 25 lipca 1894 roku dwunastoletniej dziewczynce objawiła się Matka Boska. 20 lat później zbudowano tu Sanktuarium Najświętszej Maryi Panny. Obok kościoła znajduje się Grota Matki Boskiej z uzdrawiającym źródłem.

Szczyrk jest wymarzonym miejscem dla wszystkich smakoszy kuchni polskiej i regionalnej Beskidów. Liczne restauracje, gospody i karczmy oferują swoim gościom wyśmienite menu. Każdy powinien skosztować kwaśnicy na żeberkach, tradycyjnego żurku podawanego w chlebie, dań z dzicyzny, golonki na kapuście, oscypka smażonego z żurawiną czy pysznego pstrąga w migdałach. Dla miłośników mocniejszych trunków gestorzy bazy gastronomicznej polecają miodonkę beskidzką, a w zimowe, mroźne dni – grzane wino i piwo z przyprawami korzennymi.

Nie sposób ominąć największej na południu Polski prywatnej galerii sztuki współczesnej – Beskidzkiej Galerii Sztuki, założonej w 1995 roku przez Mirosława i Barbarę Batorów. Co roku organizowane są tu liczne wydarzenia kulturalne: wystawy, koncerty, spotkania autorskie oraz plenery malarskie.

Szczyrk wyróżnia się również bogatą ofertą wydarzeń o charakterze kulturalnym i sportowym. Są to między innymi imprezy organizowane w amfiteatrze „Skalite” i przy Urzędzie Miasta, zabawa sylwestrowa w plenerze, a także skoki narciarskie latem i zimą. W sierpniu ma tu miejsce jeden z największych i najstarszych festiwali folklorystycznych w Polsce, a nawet w Europie – Tydzień Kultury Beskidzkiej, który tradycjami sięga przedwojennego Święta Gór. Inne ważne wydarzenia to Jakubowe Święto, największa biesiada kapel góralskich – czyli Króćpokowe Święto, Akcja „Przewodnik czeka”, a także liczne wystawy, konkursy i zawody adresowane zarówno do mieszkańców, jak i do turystów odwiedzających Szczyrk.

CIKAWOSTKI

1) Pierwszy spis ludności w Szczyрку miał miejsce w 1630 roku i dzięki niemu wielu mieszkańców szczyrcy się obecnie XVII-wiecznymi nazwiskami, takimi jak Kruczek, Dunat, Wieczorek czy też Przybyła.

2) Pierwsza skocznia w Szczyрку powstała już w 1937 roku i pierwotnie osiągnęła na niej odległości dochodziły do 40 metrów. W 1948 roku z okazji narciarskich mistrzostw Polski skocznia została przebudowana, a odległość, na którą możliwe było oddawanie skoków, wynosiła już 70 metrów. Kolejna rozbudowa skoczni (do K-95) miała miejsce na przełomie 2007 i 2008 roku.

3) Ondraszek był postacią autentyczną. Najprawdopodobniej urodził się około 1680 roku w Beskidzie Morawsko-Śląskim. Po tym, jak poróżnił się z bratem o objęcie urzędu wójta Janowic, wkroczył na przestępczą ścieżkę. Grasał ze swoją bandą głównie na terenach Śląska Cieszyńskiego i Moraw. Według ludowych przekazów, zabierał mienie bogatym i dawał biednym. Zbójnika nie minęła jednak kara – został wydany przez jednego ze swoich kompanów, który nie oparł się nagrodzie wyznaczonej za głowę harnasia. Zdrajca Ondraszka skończył niewiele lepiej – zmarł torturowany w lochach.

4) Nazwa „Szczyrk” pochodzi prawdopodobnie od „szczyrkania” kamieni w kamienistych korytach potoków górskich lub też, jak zakłada druga teoria, od „szczyrkania” dzwonków owiec pasących się na halach.

5) Podobnie powstawały nazwy gór: „Zapalenica” od użyźniania gleb popiołem spalonego drzewa czy „Klimczok” od grasującego w tym rejonie zbója. Ciekawa historia wiąże się także z nazwą „Skrzyczne”, gdyż przed laty znajdowało się tu jezioro pełne głośno skrzeczących żab. Obecnie jeziora już nie ma, ale nazwa pozostała.

6) Podczas pobytu w Szczyрку przejazd wyciągiem kanapowym na Skrzyczne jest pozycją obowiązkową. Wyciąg podzielono na dwa odcinki: Szczyrk – Hala Jaworzyna oraz Hala Jaworzyna – Skrzyczne. Przejechanie jednego odcinka zajmuje około 15 minut. Istnieje możliwość przewożenia rowerów.

Czechowice-Dziedzice to ponad 45-tysięczna gmina, do której należy miasto o tej nazwie oraz sołectwa Bronów, Ligota i Zabrzeg, położone w Dolinie Górnej Wisły, u zbiegu rzek: Iłownicy, Białej i Wisły, graniczące od południa z Bielsko-Białą.

**CZECHOWICE-
-DZIEDZICE**

Historia

Pierwsze wzmianki o Czechowicach i Dziedzicach sięgają XV wieku, kiedy tereny te leżały w granicach Księstwa Cieszyńskiego. Od połowy XV wieku aż do pierwszego rozbioru Polski rzeka Biała stanowiła granicę pomiędzy Królestwem Polski a ziemiami Korony św. Wacława, a po 1772 roku stała się wewnętrzną granicą Monarchii Habsburgów i oddzielała Śląsk Austriacki od Galicji.

Przełomowym wydarzeniem w rozwoju tych dwóch miejscowości było ulokowanie na terenie ówczesnych Dziedzic stacji Cesarsko-Królewskiej Uprzywilejowanej Kolei Północnej Cesarza Ferdynanda, leżącej na trasie Wiedeń – Kraków – Lwów. Umieszczenie linii kolejowej na tych terenach dało podstawę do szybkiego rozwoju zakładów przemysłowych. W 1890 roku powstała fabryka podkładów kolejowych, w 1896 Fabryka Przetwórstwa Metalowego „Cynkownia”. Cztery lata później rozpoczęto wiercenia w Kopalni Węgla Kamiennego „Silesia”, a w 1905 roku swoją działalność zapoczątkowała rafineria ropy, „Vacuum Oil Company”. Kontynuacja rozwoju przemysłu przypadła na okres między I i II wojną światową. Wtedy to zostały otwarte: Fabryka Przemysłu Elektrycznego „Czechowice”, Fabryka Kabli „Clement Zahm”, a także Fabryka Galanterii Żelaznej, która w późniejszych latach została przekształcona na Fabrykę Rowerów „Apollo”. W tym czasie powstała również fabryka zapalek, dzięki którym Czechowice-Dziedzice znane są w całej Polsce. Przemiany gospodarcze w latach 90 XX wieku doprowadziły do restrukturyzacji przemysłów, a także do zamknięcia wielu fabryk w Czechowicach-Dziedzicach, w tym jednej z najstarszych – Fabryki Rowerów „Apollo”.

TURYSTYKA AKTYWNA

Mimo przemysłowego charakteru, gmina Czechowice-Dziedzice oferuje szeroki wachlarz atrakcji zarówno dla turystów nastawionych na aktywne spędzanie czasu, jak i dla tych, którzy chcą wypocząć i zrelaksować się na łonie natury.

Podczas pobytu w Czechowicach-Dziedzicach warto wybrać się na przejażdżkę rowerem po okolicy. Do dyspozycji mamy kilka tras rowerowych o łącznej długości około 50 km, przebiegających przez najbardziej urokliwe zakątki gminy. Trasa „Dolina Iłownicy” obejmuje usytuowany pomiędzy rzekami oraz w otoczeniu łąk i pól uprawnych kompleks stawów hodowlanych: Hałcnowiec i Sokoły. Ze względu na unikatową w skali kraju kolonię lęgową ślepowrona jest to jeden z najważniejszych obiektów przyrodniczych w okolicy. Trasa „Dolina Podraj” prowadzi przez jedną z nielicznych na terenie gminy leśnych wysp, znajdującą się na niewielkim pagórku porośniętym świerkami, brzoźami, bukami, dębami szypułkowymi, lipami oraz modrzewiami. Jest to teren atrakcyjny ze względu na występującą tam unikatową faunę: objęte ochroną chrząszcze, a także ropuchy szare, traszki oraz jastrzębie i pustułki. Trasa „Dolina Wisły” ze względu na występowanie naturalnych zarośli wierzbowych, czyli wikliny, należy do terenów o najbogatszych walorach przyrodniczych w gminie. Najbardziej malowniczy odcinek tego szlaku obejmuje fragment rzeki od ujścia z zapory do rogu położonego

w Zabrzegu. Przez Czechowice-Dziedzice przebiega również 9-kilometrowy odcinek międzynarodowej trasy rowerowej „Greenways” łączącej Kraków, Morawy i Wiedeń.

Na granicy Chybia oraz Zabrzega znajduje się rezerwat ścisły „Rotuz”. Jest to jedyny na terenie województwa śląskiego i unikatowy w skali całego kraju rezerwat torfowiskowy stanowiący ostoję turzycy bagiennej oraz innych rzadkich gatunków roślin naczyniowych, takich jak żurawina błotna czy rosiczka okrągliolistna.

Na terenie gminy wyznaczono obszary Natura 2000 obejmujące między innymi odcinek Doliny Górnej Wisły ze Zbiornikiem Goczałkowickim. Tereny te stanowią ostoję ptasią o znaczeniu międzynarodowym, którą w okresie lęgowym zasiedla co najmniej 1% krajowej populacji ptaków. Są to między innymi takie gatunki, jak bąk, ślepowron, szablodziób, czarnogłowa, rybitwy czarna i rzeczna. Do obszaru Natura 2000 należą także założone ponad 600 lat temu stawy hodowlane, które są miejscem nie tylko intensywnej hodowli karpia, ale również bytowania wielu cennych gatunków roślin i zwierząt.

Akwen wodny Kopalniok to idealna przestrzeń do uprawiania sportów wodnych i przede wszystkim raj dla wędkarzy. Zbiornik Goczałkowicki jest zamknięty dla uprawiania rekreacji, jednakże wyjątek stanowi sportowy połów ryb. Dla wędkarzy dostępne są północne i południowe brzegi jeziora, a także tereny poniżej i powyżej zbiornika – łącznie około 30 km linii brzegowej. Wśród wędkarzy Zbiornik Goczałkowicki uważany jest za królestwo sandacza.

Na terenie gminy znajduje się wiele obiektów sportowych zarządzanych przez Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji. Wśród nich są dwa stadiony z boiskami do piłki nożnej, hala judo, siłownia oraz kryty basen. Zimą specjalnie dla miłośników łyżwiarstwa otwierane jest lodowisko, natomiast latem mieszkańcy spędzają wolny czas na miejskim kąpielisku, gdzie można pograć w siatkówkę plażową lub koszykówkę.

TURYSTYKA KULTUROWA

Miłośnicy kultury i sztuki koniecznie powinni odwiedzić piękne zabytkowe kościoły, rokokowy pałac Kotulińskich oraz zabytkowe kamienice znajdujące się w mieście.

Pałac Kotulińskich to XVIII-wieczny zespół pałacowo-parkowy, który został zbudowany przez Franciszka Karola Kotulińskiego. Charakterystyczne rokokowe sztukaterie, drewniane posadzki i piękne portale zachwycą niejednego pałacowego gościa. Niedaleko obiektu znajdują się późnobarokowy park z aleją bukową i cennym drzewostanem oraz zabudowania gospodarcze z XVIII i XIX wieku.

Za najstarszy i najcenniejszy zabytek sakralny w Czechowicach-Dziedzicach uchodzi kościół parafialny św. Katarzyny. Jest to budowla późnobarokowa, jednonawowa, z barokową amboną oraz cennymi obrazami i rzezbami. W 1447 roku zbudowano w tym miejscu pierwszy

Basen MOSiR.

Figurka św. Jadwigi.

drewniany kościół. W 1772 roku na jego miejscu powstał kościół murowany, którego fundatorem był Franciszek Kotuliński.

Zwiedzanie Czechowic-Dziedzic okaże się niepełne bez obejrzenia budynku dworca kolejowego z 1855 roku. Poprowadzenie przez Czechowice trasy kolei Cesarza Ferdynanda przyczyniło się do szybkiego rozwoju miasta i nadania mu międzynarodowego charakteru. Dworzec budowany jest według wiedeńskiego projektu dla żelaznej kolei cesarskiej. Przemysłowy charakter miasta oddaje kolonia domów robotniczych, znajdująca się przy ulicy Górniczej. Są to jednopiętrowe budynki z czerwonej cegły wybudowane w 1903 roku dla pracowników Kopalni Węgla Kamiennego „Silesia”.

Inny ważny zabytek stanowi budynek najstarszej miejskiej szkoły znajdującej się przy ulicy Chłopskiej 1. Pierwsze wzmianki o szkole parafialnej w Czechowicach pochodzą już z XVII wieku. W 1911 roku, za panowania cesarza Franciszka Józefa, rozpoczęto budowę nowego budynku. W czasie I wojny światowej obiekt służył jako obóz dla jeńców wojennych, natomiast obecnie mieści się tam szkoła podstawowa.

W Miejskim Domu Kultury znajduje się Izba Regionalna Towarzystwa Przyjaciół Czechowic-Dziedzic. W zbiorach Izby można obejrzeć między innymi obrazy przedstawiające dzieje miasta, gabloty oraz przedmioty użytkowe.

Rynek w Czechowicach-Dziedzicach

CIEKAWOSTKI

- 1) Do połowy XX wieku Czechowice i Dziedzice stanowiły dwie odrębne jednostki terytorialne. Połączenie tych dwóch gmin w jedną nastąpiło w 1940 roku, a w jedno miasto – w 1951 roku, kiedy to nadano im prawa miejskie oraz ustalono wspólną nazwę – Czechowice. Doprowadziło to do sporego niezadowolenia wśród mieszkańców Dziedzic, którzy podjęli starania o przywrócenie poprzedniej nazwy, w wyniku których w 1958 roku zmieniono nazwę gminy na Czechowice-Dziedzice.
- 2) Herb Czechowic-Dziedzic przedstawia wizerunek patrona miasta św. Andrzeja Boboli oraz złotego orła śląskiego. Na fladze miasta znajduje się czarny pas, będący symbolem katastrofy w rafinerii w 1971 roku oraz katastrof górniczych z lat 1974 i 1979.
- 3) Ślepowron (łac. 'nocny kruk') w słowiańskich wierzeniach uważany był za przewodnika dusz, towarzyszącego zmarłym w drodze przez rzekę oddzielającą świat żywych od umarłych.
- 4) Co roku w Zabrzegu odbywają się Międzynarodowe Mistrzostwa Polski w Tarokach. Tarok to gra karciana dla 3–6 osób, do której używa się specjalnej talii (40–78 kart). W talii największe znaczenie mają 22 taroki. Obecna wersja gry wywodzi się z XVIII-wiecznych Niemiec, a najstarsze talie tego rodzaju pochodzą z 1765 roku i przedstawiają sceny zwierzęce. Gra była bardzo popularna w Galicji, gdzie preferowano tak zwany Tapp-Tarock, czyli trzyosobową austriacką wersję gry na 42 karty.

WILAMOWICE

Na południu Kotliny Oświęcimskiej, u podnóży Beskidów leży gmina Wilamowice. W jej obrębie znajduje się pięć sołectw: Stara Wieś, Pisarzowice, Hecznarowice, Dankowice i Zasole Bielańskie.

Historia

Historia Wilamowic sięga XIII wieku, kiedy to na terenie spustoszone po najazdach tatarskich książę opolsko-raciborski Władysław I sprowadził kolonistów z zachodniej Europy. W 1242 roku przywódca jednej z grup osadniczych – Wiliam (lub Wilhelm) założył Starą Wieś, a w 1250 roku Wilamowice, które to właśnie jemu zawdzięczają swoją nazwę. Koloniści pochodzili z Flandrii i Fryzji, stąd też mieszkańcy Wilamowic nazywani są często „polskimi Flamandami”. Z upływem lat mieszkańcy Starej Wsi zasymilowali się z kulturą śląską, Wilamowice natomiast pozostały w izolacji aż do II wojny światowej, tworząc enklawę kulturową wyróżniającą się strojami, obyczajami, tkactwem i przede wszystkim archaicznym językiem „wymysiöerys”, będącym odmianą języków fryzjskiego, staroniemieckiego oraz niderlandzkiego. Wilamowice szybko się rozbudowywały – już 50 lat po założeniu osady miały swój kościół parafialny i plebana. W 1808 roku, dzięki wykupieniu przez chłopów ziemi i zwolnieniu ich z pańszczyzny, nastąpił rozwój handlu i tkactwa, a chłopci sprzedawali swoje wyroby w Warszawie, Kijowie, Wiedniu, Hamburgu, a nawet w Stambule. Szybki rozwój Wilamowic przyczynił się do otrzymania przez nie praw miejskich w 1818 roku oraz prawa do cotygodniowych miejskich targów. W 1889 roku otwarto tu szkołę tkacką, a na początku XX wieku fabrykę włókienniczą. Kres kulturze wilamowskiej położyły komunistyczne władze, które po II wojnie światowej chciały zatrzeć wszelką odrębność kulturową na tych terenach poprzez wprowadzenie zakazu posługiwania się wilamowskim językiem oraz noszenia wyróżniającego wilamowiański stroju.

TURYSTYKA AKTYWNA

Turyści poszukujący możliwości aktywnego spędzania czasu w gminie Wilamowice na pewno znajdą coś dla siebie. Rzeka Soła przepływająca przez wschodnią część gminy tworzy liczne meandry i rozlewiska, wzdłuż których rozciągają się kamieniste plaże. Tereny te stanowią idealne miejsce do uprawiania turystyki rowerowej, a także konnej; ma przez nie przechodzić „Wiśłana Trasa Rowerowa” łącząca Gdańsk z Wisłą.

Gmina Wilamowice to także idealna baza wypadowa do pobliskich Parków Krajobrazowych Beskidu Śląskiego i Żywieckiego, gdzie latem można udać się na jednodniowe wycieczki piesze, a zimą na wyprawy turystyczne czy związane z innymi sportami zimowymi.

TURYSTYKA KULTUROWA

Wilamowice stanowią swoistą perłę na polskiej mapie etnograficznej. Piękne stroje i wilamowski język były w powszechnym użyciu aż do II wojny światowej. Mimo że obecnie już tylko kilkadziesiąt osób posługuje się tym językiem, folklor wilamowski jest kultywowany przez regionalne zespoły pieśni i tańca występujące podczas licznych wydarzeń poświęconych lokalnej kulturze. Jedną z ważniejszych imprez

w kalendarzu gminy stanowią Wilamowskie Śmierzgusty, na których prezentowane są zespoły folklorystyczne oraz zwyczaje wielkanocne różnych grup etnicznych.

Gmina Wilamowice to także ciekawe miejsce dla poszukiwaczy zabytków architektonicznych. W Pisarzowicach znajdują się godne uwagi zabudowania podworskie Bulowskich i Krzemianów z 1706 roku, składające się z dworu murowano-drewnianego, stajni, parku oraz spichlerza, a także dom drewniany z 1826 roku przy ulicy Leśnej.

W Starej Wsi mieści się Izba Regionalna w hacie z 1787 roku, w której niegdyś funkcjonowała szkoła parafialna. W budynku znajduje się izba chłopska z ekspozycją przedmiotów użytkowych oraz sprzętu gospodarczego.

Za jeden z najważniejszych zabytków sakralnych w Wilamowicach uznaje się neogotycki kościół pw. Przenajświętszej Trójcy, którego historia sięga aż 1300 roku, kiedy stanął tu pierwszy drewniany kościół. Od tego czasu wybudowano w tym miejscu aż cztery świątynie, przy czym trzy nie przetrwały do dziś z powodu pożarów. Obecna, murowana budowla została wzniesiona w 1923 roku i była wzorowana na katedrze św. Stefana w Wiedniu.

W Starej Wsi znajduje się drewniany kościół Podwyższenia Krzyża Świętego z XV wieku. Jest on jedną z atrakcji znajdujących się na Szlaku Architektury Drewnianej województwa śląskiego.

Okolice Wilamowic.

CIĘKAWOSTKI

- 1) Charakterystyczne dla wilamowskiego stroju ludowego były: kilkanaście rodzajów spódnic, ponad jedenaście rodzajów białego fartucha, pończochy w kolorowe paski, pięć rzędów koralików z krzyżykiem oraz zakładanie przez mężatki siedem czepców na raz.
- 2) W 2018 i 2019 roku jedna z premii lotnych prestiżowego wyścigu kolarskiego Tour de Pologne miała miejsce na terenie powiatu bielskiego w Wilamowicach. Dzięki zaangażowaniu wszystkich organizacji i zespołów regionalnych działających na terenie gminy w dekorację miasta, przygotowanie strefy kibica oraz uatrakcyjnienie wyścigu oprawą artystyczną trasy, komisja konkursowa Lang Team'u, przyznała w 2018 roku Wilamowicom tytuł Najpiękniejszego Miasta 75. Tour de Pologne w kategorii Lotnej Premii. Jest to znakomita promocja gminy i powiatu.
- 3) W Pisarzowicach i Dankowicach na uwagę zasługują ekologiczne gospodarstwa ogrodnicze uprawiające rośliny ozdobne, drzewa i krzewy. Co roku organizowane są tutaj targi kwiatów i roślin ozdobnych. Wiosną odbywa się Święto Kwitnących Azalii, a jesienią Złota Polska Jesień. Ponadto w Pisarzowicach przy Szkółce Krzewów Ozdobnych znajduje się Ogród Japoński, za którego główną atrakcję uznaje się budynek herbaciarzy, gdzie serwuje się kilkadziesiąt gatunków herbat.

BESTWINA

TURYSTYKA AKTYWNA

Turyści przyjeżdżający do gminy Bestwina mogą skorzystać z bogatej infrastruktury turystycznej, oferującej szerokie możliwości aktywnego spędzania czasu. Pagórkowate tereny znajdujące się w okolicach Bestwiny i Bestwinki to doskonałe miejsce na rodzinne wycieczki rowerowe. Przez gminę przebiega również „Wiśłana Trasa Rowerowa”, a co roku w połowie czerwca organizowany jest Janowski Rajd Rowerowy, któremu towarzyszą liczne koncerty, zabawy taneczne oraz piknik rodzinny.

Znajdujący się Bestwinie Gminny Ośrodek Kultury dysponuje estradą, na której odbywają się imprezy plenerowe, jak na przykład Święto Gminy Bestwina, Międzygminna Rewia Orkiestr Dętych, Laski uOzgraj, Dożynki Gminne, Janowickie Sianokosy czy Bestwińskie Spotkania Folklorystyczne.

Pobliski Kaniów słynie z organizacji międzynarodowych turniejów oraz mistrzostw Polski w kajak-polo. Zawody odbywają się w Ośrodku Rekreacji i Sportów Wodnych w Kaniowie, na akwenie wodnym będącym pozostałością po wyrobisku pożwirowym, w specjalnie wydzielonym basenie. Na terenie ośrodka, na którym zlokalizowane są boiska do siatkówki plażowej, organizuje się także mistrzostwa gminy w tym sporcie, ciesząc się dużym zainteresowaniem zarówno wśród mieszkańców, jak i turystów. Tereny dookoła ośrodka stanowią idealne miejsce do wypoczynku z dala od cywilizacji oraz raj dla spacerowiczów i osób uprawiających nordic walking.

Historia

Bogata historia Bestwiny obejmuje ponad tysiąc lat i sięga aż do czasów Mieszka I – wtedy nad rzeką Łękawką powstało pierwsze grodzisko Wiślan. Na przestrzeni wieków Bestwina pozostawała pod panowaniem różnych władców i państw. Do XII wieku obszary te znajdowały się w granicach ziemi krakowskiej, ale administracyjnie podlegały kasztelanii oświęcimskiej. Po pierwszym rozbiore Polski Bestwina dostała się pod panowanie Cesarstwa Austriackiego aż na 146 lat. W 1723 roku Franciszek Schwarzenberg-Czerny (starosta parnawski) został dziedzicem Bestwiny, wprowadził Księgę Jurysdykcji Państwa Bestwińskiego, gdzie spisano wyroki, dekryty i rozporządzenia dziedziców itp. Z kolei w latach 1933–1939 właścicielem gminy był syn arcyksięcia Karola Stefana – Leon Karol Habsburg. Bestwina pozostawała w posiadaniu Habsburgów do roku 1945.

W 1977 roku gminę włączono do Czechowic-Dziedzic, jednakże protesty niezadowolonych mieszkańców spowodowały, że 5 lat później Bestwina z powrotem odzyskała samodzielność.

Gra w kajak-polo w Kaniowie.

W Kaniowie znajduje się także Bielski Park Technologiczny Lotnictwa, Przedsiębiorczości i Innowacji, który dysponuje 700-metrowym pasem startowym o nawierzchni asfaltowej. Na terenie parku urządzone są liczne imprezy i pokazy lotnicze, a także organizowane szkolenia w celu uzyskania licencji pilota PPL(A).

TURYSTYKA KULTUROWA

Jednym z najważniejszych zabytków gminy jest pochodzący z 1824 roku pałac Habsburgów wraz ze starym parkiem znajdujący się w Bestwinie. Jest to pałac w stylu późnoklasycystycznym, wybudowany z inicjatywy arcyksięcia Karola Ludwika Habsburga. Obecnie w budynku mieści się Urząd Gminy.

W gminie znajduje się wiele cennych zabytków sztuki sakralnej. Najważniejszymi z nich są późnogotycki kościół pw. Wniebowzięcia NMP w Bestwinie z renesansowym nagrobkiem wojewody krakowskiego Stanisława Myszkowskiego i jego małżonki Jadwigi z Tęczyńskich, a także kościół pw. Niepokalanego Serca NMP w Kaniowie z pseudogotyckim ołtarzem głównym z figurą Jezusa. W Bestwinie można znaleźć również zabytkowe kamienne figury przydrożne – posąg Matki Boskiej Niepokalanego Poczęcia z 1781 roku, Jana Nepomucena z 1786 roku, Michała Archanioła i figurę Chrystusa upadającego pod krzyżem z końca XVIII wieku.

W 1947 roku powstała tutaj Gminna Biblioteka Publiczna. Od 1992 roku w Bestwinie istnieje Towarzystwo Miłośników Ziemi Bestwińskiej, którego celem jest ochrona dziedzictwa kulturowego i historycznego gminy. Wśród inicjatyw Towarzystwa warto odnotować utworzenie Muzeum Regionalnego im. Ks. Z. Bubaka, w którym można obejrzeć ekspozycję dotyczącą historii ziemi bestwińskiej, wystawę sztuki sakralnej oraz zobaczyć dawne powozy znajdujące się w muzealnej wozowni. W muzeum znajduje się także galeria „Na Prowincji” – miejsce, gdzie poza wernisażami i wystawami obrazów odbywają się także Spotkania ze Sztuką dla ludzi pasjonujących się malarstwem.

Na drugą połowę czerwca przypada Święto Gminy Bestwina, podczas którego mieszkańcy i przyjezdni mogą wziąć udział w licznych koncertach, występach kabaretów oraz w zawodach sportowych. Przygotowywane są atrakcje dla najmłodszych, a także dla amatorów lokalnej kuchni, którzy mogą wybierać z bogatej oferty lokalnej gastronomii. Równie popularne wydarzenie stanowią Bestwińskie Spotkania Folklorystyczne przypadające na koniec maja, w ramach których odbywają się występy kapel góralskich i zespołów regionalnych.

Kościół p.w. Wniebowzięcia NMP.

Muzeum Regionalne w Bestwinie.

CIĘKAWOSTKI

1) Ponad 100 lat temu w Kaniowie wyhodowano karpia, który co roku gości na wigilijnych stołach. Karp został wyhodowany przez Adolfa Gascha, który za rybę dostał złoty medal na wystawie rybackiej zorganizowanej w 1880 roku w Berlinie. Ku czci hodowcy i karpia co roku w Kaniowie obchodzone jest Święto Karpia Polskiego połączone z zawodami wędkarskimi. Wigilijnej rybie postawiono również w Kaniowie pomnik.

2) W 1683 roku przez Bestwinę przemaszerowały wojska króla Jana III Sobieskiego w drodze na odsiecz wiedeńską.

3) Kajak-polo to widowiskowa gra zespołowa, w której uczestniczą dwie drużyny liczące po pięć osób poruszających się w bardzo zwrotnych i krótkich kajakach. Celem gry jest zdobyć jak największą ilość punktów poprzez umieszczenie piłki w bramce przeciwnika, znajdującą się dwa metry nad wodą. Piłkę można odbijać wiośłem lub wrzucać do bramki rękoma. Ciekawostką stanowi fakt, że w drużynie nie ma stałego bramkarza – jego funkcję pełni gracz będący najbliżej bramki.

BUCZKOWICE

U podnóża gór Skalite, Magura i Skrzyczne, na płaskowyżu Kotliny Żywieckiej leży gmina Buczkowice, zamieszkała przez niemal 11 tysięcy mieszkańców. W granicach gminy znajdują się 4 sołectwa: Buczkowice, Godziszka, Rybarzowice i Kalna.

Historia

Początki osadnictwa na tych terenach związane są z „państwem żywieckim”, a następnie z „państwem łodygowickim” i przypadają na przełom XIII i XIV wieku oraz wiek XVI. Najstarsze źródła pisane dotyczące terenów dzisiejszej gminy Buczkowice pochodzą z 1581 roku i odnoszą się do rolniczej wsi kmiecej – Rybarzowic. Ówczesne spisy skarbowe wymieniają „Ribarzowice” jako wieś należącą do „far” Radziechów powiatu śląskiego, województwa krakowskiego, stanowiących własność Jana Spytka Komorowskiego, pana na Żywcu. W XVI wieku na terenach dzisiejszej gminy Buczkowice rozpoczął się proces osadnictwa koczujących pasterzy, w wyniku którego w XVII stuleciu powstały wsie zarębne, takie jak Buczkowice, Godziszka, a potem Kalna.

Od czasu powstania państwa łodygowickiego, tj. od XVII wieku, ziemie wchodzące w jego skład przechodziły różne koleje losu. W połowie XIX wieku na terenach dzisiejszej gminy Buczkowice zaczęła się rozwijać przemysł. Swoją działalność rozpoczęły młyny, tartaki, fabryki związane z przemysłem włókienniczym, fabryki wyrobów drzewnych „Wech” i „Mundus”.

TURYSTYKA AKTYWNA

Malownicze położenie u podnóża gór sprawia, że gmina jest idealnym miejscem do wypoczynku i rekreacji.

Dzięki niedalekiemu położeniu masywów Beskidu Śląskiego gmina Buczkowice może z powodzeniem stanowić atrakcyjną bazę wypadową na górskie szlaki. Bezpośrednio z centrum Buczkowic wychodzi czerwony szlak turystyczny prowadzący aż na Skrzyczne. Rozpoczyna się on przy Urzędzie Gminy i biegnie przez Siodło pod Skalitem, doprowadzając po trzech godzinach wędrówki do schroniska na Skrzycznym. W 2011 roku oznakowano szlak spacerowy prowadzący z centrum Buczkowic do „Chaty na Groniu” (zielony). Inne szlaki turystyczne, prowadzące między innymi na Klimczok lub Magurę, znajdują się w niedalekiej odległości od Buczkowic i można do nich dotrzeć pieszo, samochodem, jak i autobusem.

Niewątpliwą atrakcją gminy jest urokliwa dolina Żylicy, charakteryzująca się ogromnym bogactwem szaty roślinnej. Uznaje się ją za doskonałe miejsce nie tylko do czynnego wypoczynku, ale także do plażowania w ciepłe letnie dni. W wodach potoku występują atrakcyjne gatunki ryb – przede wszystkim pstrągi, które przyciągają zapalonych wędkarzy z całej Polski.

Również miłośnicy dwóch kółek odnajdą w Buczkowicach tereny i okazje do uprawiania swojego ulubionego sportu. Przez gminę przebiega bowiem fragment międzynarodowej drogi rowerowej „Greenways” nazwany „Nitką Habsburgów”,

a co roku organizowany jest tutaj Rodzinny Rajd Rowerowy, w którym aktywnie bierze udział wielu mieszkańców gminy i okolic.

TURYSTYKA KULTUROWA

Również pod względem turystyki kulturowej gmina ma wiele do zaoferowania. W Centrum Buczkowic w siedzibie szkoły podstawowej znajduje się izba regionalna. Można tam zobaczyć spory zbiór zabytkowych przedmiotów codziennego użytku. Ciekawostką jest to, iż do organizacji Izby zaangażowali się uczniowie szkoły oraz wspólnota lokalna. Na co dzień w Izbie odbywają się zajęcia plastyczne oraz warsztaty na temat kultury regionalnej.

Charakterystyczne dla gminy są murowane zabudowania mieszkalne z XIX i początku XX wieku. Co więcej, we wszystkich wsiach zachowało się kilkadziesiąt zabytkowych drewnianych domów zrębowych z XIX wieku. W Rybarzowicach znajdują się ponadto zabytkowy młyn wodny z 1886 roku i budynek piekarni z XIX wieku.

Gmina ma również wiele do zaoferowania, jeśli chodzi o skarby architektury sakralnej. W Buczkowicach mieszczą się murowany kościół parafialny wybudowany na początku XX wieku, a także przydrożny kamienny krzyż i wiele zabytkowych kapliczek pochodzących z XIX wieku (najstarszą z nich wzniesiono w 1816 roku). Najstarsza kaplica w Godziszce pochodzi z 1880 roku, a obok niej w 1914 roku wybudowano kościół parafialny pw. Matki Bożej Szkaplerznej, utrzymany w neogotyckim stylu. Z kolei najstarszy w Rybarzowicach kościół pw. Matki Bożej Pocieszenia pochodzi z 1868 roku. Na placu obok kościoła znajduje się odnaleziony w trakcie robót modernizacyjnych świątyni piaskowcowy krzyż Męki Pańskiej z figurą Chrystusa Ukrzyżowanego z 1896 roku.

CIEKAWOSTKI

- 1) Nazwa „Buczkowice” pochodzi od „buczków”, czyli inaczej drzew bukowych porastających niegdyś tereny obecnej gminy (w ten sposób tworzyły się tu gęste skupiska leśne).
- 2) W Buczkowicach od września 2011 roku funkcjonują Powiatowy Zespół Placówek Szkoły Mistrzostwa Sportowego Szczyrk, w skład którego wchodzi: Szkoła Podstawowa Szkoły Mistrzostwa Sportowego Szczyrk, Liceum Ogólnokształcące Szkoły Mistrzostwa Sportowego Szczyrk, Internat, Szkolne Schronisko Młodzieżowe „Hondrasik” w Szczyрку ul. Sportowa 2. Szkoły te kształcą młodych sportowców w sportach zimowych, głównie w dyscyplinach narciarskich.
- 3) Warto wybrać się na wycieczkę Traktem Kulturowo-Krajoznawczym „Buczkowice na mapie państwa łódzkiego”, stworzonym przez Towarzystwo Społeczno-Kulturalne „Zagroda”.

Buczkowickie przysmaki – ule z kremem.

kamienny krzyż w Rybarzowicach.

Rzeka Żyłica.

JASIENICA

Gmina Jasienica to najbardziej rozległa ze wszystkich gmin województwa śląskiego. W jej granicach znajduje się aż 14 sołectw: Międzyrzecze Górne, Międzyrzecze Dolne, Biery, Iłownica, Łazy, Roztropice, Jasienica, Mazańcowice, Świętoszówka, Wieszcza, Landek, Rudzica, Grodziec oraz Bielowicko. Teren całej gminy zamieszkuje łącznie ponad 24 tysięcy mieszkańców.

Historia

Jasienica należy do najstarszych miejscowości na obszarze powiatu bielskiego. Pierwsza wzmianka na jej temat pojawiła się już w 1305 roku. Wtedy też została wymieniona pod nazwą „Gessenita” w „Liber Foundation” jako jedna z wsi zakładanych przez biskupstwo wrocławskie. Nazwa „Jasienica” na przestrzeni wieków przechodziła częste metamorfozy. W 1679 roku, będąc własnością książąt cieszyńskich, zmieniła się w „laschenitz”, a dziewięć lat później przyjęła zupełnie nową, niemiecką nazwę – „Heitzendorf”. Obecna nazwa wsi wywodzi się najprawdopodobniej od jesionów, które porastały kiedyś podmokłe tereny nad rzeką Jasieniczką.

Ta zmienność nazw jest efektem częstego przechodzenia Jasienicy w ręce różnych właścicieli. W latach 1545–1572 gmina znajdowała się pod panowaniem księcia cieszyńskiego Wacława Adama. Wprowadził on na jasienińskie tereny protestantyzm, zgodnie z ówczesnie panującym prawem: „jaka wiara panującego – taka wiara poddanych”. W roku 1572 Jasienica znalazła się już pod panowaniem książąt z Bielska, którzy założyli w tym miejscu państwo bielskie. W 1881 roku w gminie wybudowano fabrykę mebli, która znacznie wpłynęła na rozwój gospodarczy tego obszaru. Założycielem fabryki był pochodzący z Wiednia Józef Hofman, a pierwszym administratorem wiedeńska spółka akcyjna „Mundus”. Podobnie jak Jasienica, fabryka często przechodziła w ręce nowych właścicieli. W 1923 połączono ją ze szwajcarskim koncernem, a w późniejszych latach zarządzali nią Niemcy, Czesi i (dopiero na końcu) Polacy.

TURYSTYKA AKTYWNA

Największa ze śląskich gmin z całą pewnością nie zawiedzie nawet najbardziej wymagających turystów. Zróżnicowana rzeźba terenu, liczne wzniesienia, rzeki, stawy i kompleksy leśne sprawiają, że jest to miejsce bardzo atrakcyjne dla osób preferujących aktywne formy wypoczynku na świeżym powietrzu.

Na terenie gminy znajduje się wiele miejsc objętych ochroną. Najważniejszymi z nich są rezerваты: „Morzyk” oraz „Dolina Łąskiego Potoku”. Pierwszy z nich został utworzony ze względu na naturalną buczynę karpacką, las grądowy, liczne drzewa pomnikowe oraz siedem gatunków roślin naczyniowych znajdujących się pod ochroną. W rezerwacie można także natrafić na stanowisko archeologiczne. Rezerwat „Dolina Łąskiego Potoku” został utworzony w celu zachowania naturalnych zbiorowisk nadrzecznej olszyny górskiej, podgórskiego łągu jesionowego, a także śródleśnej łąki wilgotnej, będącej cennym przykładem dydaktycznym. Gatunkiem objętym ochroną w rezerwacie jest ciemiężca zielona.

Gmina dysponuje licznymi szlakami pieszymi i rowerowymi o różnych poziomach trudności. Wyznaczono tutaj 10 tras rowerowych o łącznej długości prawie 150 kilometrów. Jedną z ładniejszych prowadzi przez Grodziec, Wieszcza, Łazy, Rudzicę, Iłownicę oraz

Landek. Jest to trasa bardzo ciekawa pod względem widokowym, gdyż przebiega pośród stawów oraz pagórków, na których znajdują się atrakcyjne punkty widokowe. Ze względu na liczne strome podjazdy trasa ta nadaje się raczej dla zaawansowanych rowerzystów. Ma ona długość 17 kilometrów i jest oznaczona czerwonym szlakiem. Na wyprawy rodzinne z małymi dziećmi warto zainteresować się trasą prowadzącą z Grodzca przez Biery do Świątoszówki. Jest to typowa trasa rekreacyjna, wiodąca głównie przez lasy, o długości 6 kilometrów, oznaczona szlakiem niebieskim. Podczas wycieczek po gminie można spotkać wiele pomników przyrody ożywionej (których w gminie jest aż 17), jak również nieożywionej, jak na przykład głaz narzutowy w Rudzicy.

Bardzo dobrze rozwinięta jest infrastruktura związana z turystyką konną. W Jasienicy funkcjonuje kilka stadnin: Jeździecki Klub Sportowy „Czanki” w Międzyrzeczu Górnym, Stajnia A. Kłaptocz w Mazańcowicach, Stajnia „Lasowisko” w Roztropicach, a także Stajnia „Pod Dębami”, Stajnia „Na Górcie” oraz Akademia Jazdy Konnej „Solka” w Międzyrzeczu Górnym.

TURYSTYKA KULTUROWA

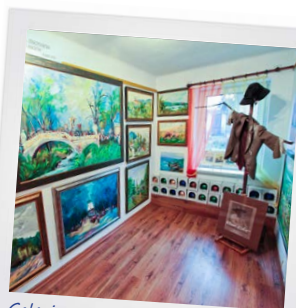
Punktem obowiązkowym podczas pobytu w gminie Jasienica jest wizyta w zamku kasztelana cieszyńskiego Macieja Grodeckiego w Grodzcu. Zamek powstał w latach 1542–1580 na miejscu drewnianego grodu z XII wieku. Na początku była to jednopiętrowa budowla zwieńczona attyką, posiadająca wieże od strony parku oraz frontu. W 1650 roku nowi właściciele przebudowali zamek, nadając mu styl barokowy. Karol Sobótka – kolejny właściciel obiektu – również kontynuował powiększanie go, dobudowując kolejną kondygnację, a także taras z bezpośrednim zejściem do parku. W 1927 roku zamek ponownie przeszedł w ręce nowego właściciela – Ernesta Habichta, który to odrestaurował całą posiadłość oraz zgromadził tam bogatą kolekcję sztuki. Podczas II wojny światowej zbiory zostały zagrabione i wywiezione do Niemiec. Obecnie pozostałościami po dawnym wnętrzu zamku są fragmenty boazerii, stropy z belek, a także podłogi i okładziny okienne na parterze. Obok zamku znajduje się zabytkowy park o założeniu angielskim, w którym rosną kilkusetletnie dęby i lipy będące pomnikami przyrody. Warto też dodać, że zamek i park stanowią własność prywatną.

W Międzyrzeczu Górnym znajduje się Ośrodek Kultury Regionalnej „Chata Międzyrzecze”. Budynek został zaprojektowany tak, aby przypominał tradycyjne chaty charakterystyczne dla tego regionu. Izbę warto odwiedzić ze względu na wystawę poświęconą kulturze i historii Śląska Cieszyńskiego. Ekspozycja obejmuje tradycyjne ludowe stroje, dawne narzędzia rolnicze, ale również przedmioty używane w pszczelarstwie, stolarstwie oraz hodowli zwierząt. Pasjonaci malarstwa powinni odwiedzić znajdującą się w Rudzicy autorską galerię Floriana Kohuta „Pod Strachem Polnym”.

W gminie znajduje się także wiele cennych zabytków architektury sakralnej. Jednym z najstarszych jest drewniany kościół pw. św. Wawrzyńca w Bielowicku, którego historia sięga połowy XVII wieku. Z zewnątrz cała świątynia pokryta jest szynkiem, czyli gontem. W środku można odnaleźć zabytkowy klasycystyczny ołtarz, barokową ambonę oraz renesansowy tryptyk z przedstawieniem Santa Conversazione. Na obszarze gminy przyjezdni napotkają wiele zabytkowych kapliczek oraz przydrożnych figurek. W Rudzicy

Stawy w gminie Jasienica.

Galeria autorska „Pod Strachem Polnym” F. Kohuta, Rudzica

można odnaleźć kapliczkę św. Jana Nepomucena, a w Mazańcowicach kamienną figurę Chrystusa upadającego pod krzyżem z 1780 roku. W Grodźcu warto zwiedzić ruiny kościoła św. Bartłomieja z XVI wieku, w którym w 1782 roku został ochrzczony wynalazca maszyny parowej – Józef Bożek. Jako pozostałość po panowaniu książąt cieszyńskich na ziemiach jasiennickich i wprowadzeniu przez nich protestantyzmu znajdują się tutaj kościoły ewangelicko-augsburskie – między innymi w Jasienicy i Międzyrzeczu. Niewątpliwą atrakcją jest również kaplica św. Wendelina w Rudzicy. Leży ona w leśnej dolinie św. Wendelina, zwanej kiedyś „Piekłem”. Obok kapliczki znajduje się cudowne źródło, które według ludowych podań ma właściwości uzdrawiające – leczy schorzenia oczu.

CEKAWOSTKI

- 1) Wpływ panowania książąt cieszyńskich na kulturę i język mieszkańców Jasienicy był dość znaczący. Do dzisiaj posługują się oni w mowie potocznej gwarą cieszyńską, a także noszą charakterystyczne stroje podczas ważnych wydarzeń kulturalnych i festiwali folklorystycznych.
- 2) W Rudzicy znajduje się jedyna w Polsce galeria „Pod Strachem Polnym”, w której organizowane są Dzień Stracha Polnego oraz liczne imprezy artystyczne z korowodem strachów na czele.
- 3) Gminny Ośrodek Kultury w Jasienicy od 2014 roku organizuje początkiem sierpnia „JOSIYNICKI ŻNIWOWANI” czyli turniej żniwowania metodami tradycyjnymi. Turniej składa się z czterech konkurencji: żęcie sierpem, koszenie kosą, młócenie cepelem, klepanie kosi. Podczas turnieju uczestnicy zdobywają Brązowego, Srebrnego oraz Złotego Żniwiarza.
- 4) Gont, z którego dawniej wykonywano pokrywanie dachów, to deseczka o przekroju klina, najczęściej z drewna iglastego. Wzdłuż szerszej krawędzi znajdował się wpust, aby można było je łatwo łączyć, wsuwając jedną deseczkę w drugą. „Szyn-dziol” zaś to nazwa gontu używana na Śląsku Cieszyńskim.

Josiynicki Żniwowani

Sztuka ludowa w „Chacie Międzyrzecze” w Międzyrzeczu Górnym

JAWORZE

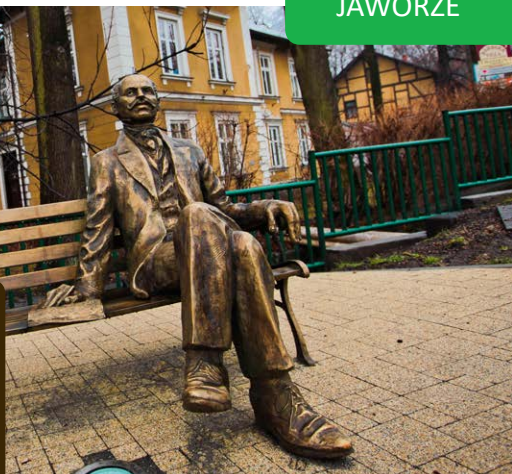
Gmina Jaworze leżąca na Pogórzu Cieszyńskim, u podnóży Beskidu Śląskiego, obejmuje swoim zasięgiem cztery przysiółki: Jaworze Górne, Średnie, Dolne i Jaworze Nałęże. Gminę zamieszkuje 7 tysięcy mieszkańców.

Historia

Jaworze to najstarsza ze śląskich miejscowości. Pierwsze wzmianki o osadzie pochodzą już z 1302 roku. Podobnie jak Jasienica, Jaworze często zmieniało swoich właścicieli. Największy wpływ na rozwój gminy miały: rodzina Laszowskich oraz rody hrabiów Saint-Genois d'Annecourt, którym Jaworze zawdzięcza wiele zabytkowych budowli i pamiątek. To właśnie dzięki hrabiemu Maurycemu Saint-Genois ta podgórska osada stała się popularnym miejscem uzdrowskowym i wczasowym. W 1862 roku założył on w Jaworzcu pierwsze na Śląsku uzdrowsko, które działało aż do 1909 roku.

Jednakże jeszcze przed powstaniem sanatorium przyjeżdżało tu wielu gości. Przyjezdnych z Cieszyńska, Bielska i okolic przyciągały do Jaworza walory uzdrowskowe, świeże powietrze, niepowtarzalne widoki, ale także orzeźwiająca żętyca i niskie ceny noclegów. Początkowo zainteresowanie rozwojem infrastruktury uzdrowskowej wśród mieszkańców było nikome, toteż turyści wynajmowali mieszkania u lokalnej ludności, w wiejskich chatkach. Dopiero otwarcie sanatorium spowodowało, że Jaworze przekształciło się w tętniącą życiem miejscowość uzdrowskową, w której ciągle rozwijano ofertę kuracji leczniczych i pobyków zdrowotnych. Po I wojnie światowej w miejscowości powstał zakład wodoleczniczy, dzięki czemu Jaworze stało się popularną destynacją wśród znanych postaci ze świata kultury, a także polityki. Wraz z wybuchem II wojny światowej czasy świetności uzdrowska bezpowrotnie minęły. Pomimo to nadal starano się rozbudowywać bazę leczniczą, zakładając po wojnie prewenterium dziecięce, a w latach siedemdziesiątych otwierając kompleks sanatoryjny dla dorosłych. Obecnie w Jaworzcu funkcjonują Szpital Opieki Długoterminowej świadczący usługi w zakresie rehabilitacji pourazowej oraz dwie inne placówki lecznicze.

TURYSTYKA AKTYWNA

Gmina Jaworze wyróżnia się przede wszystkim doskonałą lokalizacją oraz bogatą bazą turystyczną i agroturystyczną, która z pewnością zadowoli nawet wybrednego turystę. Położenie u stóp Beskidu Śląskiego sprawia, że każdy przyjezdny może znaleźć dla siebie coś wyjątkowego i spędzić niepowtarzalne chwile w otoczeniu dzikiej przyrody, rozkoszując się pięknymi widokami i czystym powietrzem. Niewielka odległość od ośrodków narciarskich w Brennej oraz w Szczyrku, a także bliskość granicy z Czechami i Słowacją dają możliwość ciekawego zorganizowania pobytu w Jaworzcu.

Na terenie gminy znajdują się liczne trasy spacerowe, rowerowe oraz ścieżki dydaktyczne idealne do relaksujących wędrówek i wypoczynku na łonie natury. Z Jaworza wychodzą szlaki turystyczne prowadzące na pobliską Błatnią, leżącą na terenie Beskidu Śląskiego. Możemy tam dojść czerwonym szlakiem z Jaworza Nałęże lub żółtym wychodzącym z centrum Jaworza i prowadzącym przez Przykrą.

Gminę przecinają cztery doliny będące ulubionymi miejscami spacerowymi wśród zarówno mieszkańców, jak i turystów. Dolina Potoku Wysokiego ciągnie się z południa na północ, aż do centrum Jaworza, gdzie Potok Wysoki łączy się z Potokiem Szerokim. Górną część doliny stanowi głęboki wąwóz, który następnie przechodzi w szeroki jar. Na zachodzie dolinę zamy-

ka grzbiet Wysokiego i Borowiny, a od południa góra Wysoki oddziela ją od doliny Wapienicy. Górna część Doliny Potoku Szerokiego jest głęboka, dzika i zadrzewiona, zaś niższe jej partie są zamieszkane. Kolejna dolina – Potoku Kamiennego – w dolnej części tworzy charakterystyczne głębokie meandry, a także liczne przewężenia i progi. W głębokim jarze, w miejscu, gdzie potok tworzy jednogę, znajdują się cenne lecznicze złoża borowinowe. Na prawie na całej długości Doliny Potoku Jasionka na północnych krańcach Beskidu Śląskiego występują zabudowania, jedynie jej południowy odcinek ma naturalny, dziki charakter – można tam obserwować wiele gatunków chronionych roślin.

Na terenie gminy Jaworze poprowadzono około 20 km ścieżek dla miłośników turystyki rowerowej. Ponadto przez tereny gminy biegną dwie międzynarodowe trasy rowerowe: „Greenways” oraz „Regiotour”.

Osoby chcące wybrać się na dłuższy spacer po okolicznych lasach i pagórkach mogą skorzystać z wytyczonych ścieżek dydaktycznych. Pierwsza trasa prowadzi przez pałacowy park, ulicę pałacową, kościół ewangelicki i enklawę parkową Goruszkę stanowiącą jedyne w Beskidzie Śląskim zwarte stanowisko sosny czarnej. Na szczycie Goruszki znajduje się także ponad dwustuletnia glorieta oraz roztacza się piękny widok na Beskidy. Druga trasa obejmuje park przy kościele ewangelickim, szczyt Młyńską Kępę, park obok Dolnego Folwarku z najbardziej okazałym pomnikiem przyrody w gminie – topolą czarną o obwodzie 585 cm, następnie amfiteatr oraz Zabytkowy Park Zdrojowy im. Józefa Piłsudskiego, w którym można podreperować zdrowie m.in. przy Tężni Zdrojowej. Tężnia została wykonana z drewna, z dużym kunsztem, przez górali z Podhala. Jej kolumna jest wyposażona w zbiornik solanki dostarczanej z Zabłocia oraz system rusztu drewnianego wypelnionego tarniną. Co ciekawe, kondensacja solanki jest tak silna, że tężnia może funkcjonować nawet przy minus 20 stopniach.

TURYSTYKA KULTUROWA

Bogata pod względem krajobrazowym i przyrodniczym okolica jest urozmaicona licznymi imprezami poświęconymi jaworzańskiemu folklorowi, jak również cennymi zabytkami i pozostałościami po ponad 700-letniej historii gminy.

Za najważniejszy zabytek znajdujący się na terenie Jaworza uznawany jest klasycystyczny pałac rodu Saint-Genois d'Annecourt wraz z zabytkowym parkiem. Pałac został wybudowany w 1793 roku przez hrabiego Arnolda. Na początku XIX wieku w obiekcie mieściło się uzdrowisko, a po II wojnie światowej utworzono tam dom dziecka. Obecnie funkcjonuje tu siedziba Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego.

Warto wybrać się na spacer na pobliską Goruszkę, gdzie znajduje się altana – tak zwana glorieta, pochodząca z XVIII i XIX wieku. Jej powstanie łączy się z okresem wojen napoleońskich.

Liczne charakterystyczne zabudowania na terenie gminy świadczą o jej bogactwie kulturowym i historycznym. Spacerując po Jaworzu ulicą Pałacową, napotykamy czworaki z przełomu XVIII i XIX wieku. Przy ulicy Zdrojowej z kolei można zobaczyć zabytkowy dom siostr benedyktynek

Amfiteatr w Jaworzu.

31

Tężnia Zdrojowa w Jaworzu.

oraz „Willę Sanitas” z mansardowym dachem i zdobioną elewacją, w której w XIX wieku funkcjonowało uzdrowisko.

Warto odwiedzić liczne zabytki sakralne znajdujące się na terenie miejscowości. Kościół Adwentystów Dnia Siódmego przy ulicy Dębowej, kościół pw. Opatrzności Bożej znajdujący się przy alei Kościelnej czy też kościół ewangelicko-augsburski na placu Kościelnym.

W centrum Jaworza zlokalizowane są także pomniki: Marszałka Józefa Piłsudskiego z 1931 roku oraz Ofiar Okupacji Hitlerowskiej z 1946 roku.

W Jaworzumoznaodwiedzić niespotykaną na południu Polski atrakcję, czyli Muzeum Fauny i Flory Morskiej i Śródlądowej (Jaworze ul. Wapienicka 10). Początkiem muzeum była kolekcja spreparowanych okazów fauny i flory morskiej z całego świata, którą miejscowej szkole podstawowej podarował w latach 60. XX wieku były uczeń, Erwin Pasterny (1928–2011), który pracował jako bosman na statkach handlowych polskiej floty. W 2014 roku dzięki staraniom lokalnych władz i stowarzyszenia, ukończono osobny budynek muzeum, gdzie można poznać historię Bałtyku oraz poszerzyć swoje wiadomości o charakterystycznych zwierzętach występujących w Bałtyku. Zwiedzający mogą zapoznać się z bioróżnorodnością w obrębie morskich skorupiaków, mięczaków – ślimaków, małży i głowonogów, a także szkarłupni i ryb czy też uzyskać wiele wiadomości dotyczących raf koralowych. Dobrym pomysłem na spędzenie czasu w Jaworzumozże być odwiedzenie galerii autorskiej Ewy i Krzysztofa Czaderów, gdzie znajdują się ikony sakralne, zabytkowe sprzęty czy imponująca galeria motyli.

Kolekcjonerzy prac lokalnych artystów z pewnością chętnie odwiedzają jaworzańskie galerie sztuki: „Galerię na Zdrojowej” oraz galerię „Pod Groniem” przy ulicy Zajęczej.

Muzeum fauny i flory w Jaworzum.

CIEKAWOSTKI

- 1) Klimat gminy Jaworze możemy zaliczyć do typu podgórskiego, natomiast jego południową górzystą i zalesioną część charakteryzuje już klimat ostrzejszy. W ciągu roku w gminie średnio jest 40 dni słonecznych i około 150 pochmurnych. Najpogodniejsza pogoda panuje w sierpniu i wrześniu, a najbardziej pochmurna w grudniu.
- 2) Do najważniejszych wydarzeń kulturalnych w gminie należą Majówka, odbywająca się w pierwszych dniach maja w amfiteatrze w Jaworzum, oraz Jaworzański Wrzesień połączony z barwnym korowodem dożynkowym, przypadający na pierwszy weekend września.
- 3) W Jaworzum w okresie wiosennym i jesiennym odbywają się zawody „Jaworowy Liść” w łucznicztwie terenowym organizowane przez Klub Łuczniczy X-Dziesiąt z Jaworza.
- 4) Tężnia - to drewniana budowla, której celem jest przekształcenie solanki w unoszący się w powietrzu aerozol służący do inhalacji. Słona woda wypompowywana jest na szczyt tężni, a następnie spływa pomiędzy gałkami tarniny rozbijając się na małe kropelki. Spacerując w jej pobliżu wdychamy lecznicze pierwiastki. W czasie godziny oddychania powietrzem nasyconym aerozolem solankowym nasz organizm pochłania ilość jodu odpowiednią trzem dniom plażowania.

KOZY

Gmina Kozy, położona na północny wschód od Bielska-Białej, to gmina jedno-wioskowa, którą zamieszkuje ponad 12 tysięcy osób. Malownicze położenie w pobliżu Beskidu Małego oraz korzystne połączenie komunikacyjne ze stolicą powiatu sprawiają, że obszar ten jest często i chętnie odwiedzany przez turystów.

Historia

Pierwsze wzmianki o Kozach pochodzą już z 1325 roku, kiedy informacja o wsi pojawiła się w wykazie dziesięciny papieskiej. Obecne Kozy zostały wpisane jako „Duabuscapris seu Sifridivilla” („Dwie Kozy wieś Zygryda”).

W XV wieku wieś należała do rodziny Szłopów herbu Kornicz. Pierwszy z rodu, Mikołaj Szłop, dzięki swoim staraniom doprowadził do powrotu ziemi oświęcimsko-zatorskiej do Korony Polskiej. Od połowy XVI wieku właścicielami Kóz byli Gierałtowscy, następnie miejscowość została podzielona na Kozy Dolne, które pozostawały nadal pod władaniem rodziny Gierałtowskich, oraz Górne, które z kolei przeszły w ręce rodziny Russockich. Kolejnymi właścicielami Kóz byli kolejno: od 1650 roku Rejowie z Nagłowic, w XVIII wieku Jordanowie, w XIX wieku Klucy i na końcu rodzina Czecz de Lindenwald.

Każdy z rodów zostawił po sobie widoczny ślad w gminie. Przykładowo, Gierałtowscy w 1559 roku zmienili kościół katolicki w Kozach na zbór kalwiński. Największy wkład w rozwój gminy miała jednak rodzina Jordanów, która w XVIII wieku doprowadziła do znacznego rozwoju gospodarczego miejscowości. Za panowania Jordanów powstało najwięcej murowanych budynków, folwarków oraz budynków mieszkalnych, a także karczm. W tym okresie rozwinęło się także w Kozach tkactwo.

Położenie na drodze „cesarskiej”, łączącej Kraków i Bielsko-Białą, oraz szlachecki charakter osady sprawiły, że z biegiem lat Kozy stały się jedną z najbogatszych wsi na ziemi oświęcimskiej. Dużą popularnością w okolicy cieszyły się tujejsze zakłady stolarskie, mularskie oraz płócienne. Mieszkańcy Kóz znani są z dużego patriotyzmu oraz zaangażowania społecznego. W czasie trwania II wojny światowej na terenie wsi działała siatka konspiracyjna oraz oddziały partyzanckie Armii Krajowej.

TURYSTYKA AKTYWNA

Największą atrakcją gminy jest była kopalnia piaskowca – kamieniołom, obecnie teren Parku Krajobrazowego Beskidu Małego, a zarazem obszar czynnego osuwiska. Kozy leżą u podnóża Hrobaczęj Łąki, na której znajduje się dom rekolekcyjny (schronisko). Przy dobrej pogodzie ze szczytu można zaobserwować Babią Górę, a nawet Tatry Zachodnie.

Ze względu na „górskie” położenie Kozy stanowią idealną bazę wypadową w pobliski Beskid Mały. Miłośnicy pieszych wycieczek mogą wybrać się na wędrowkę jednym z licznych szlaków turystycznych. Szlakiem żółtym w dwie godziny dojdziemy z Kóz na Hrobaczę Łąkę, mijając po drodze przełęcz „U Panienki”. Szlakiem tym można dotrzeć aż nad Jezioro Żywieckie do Żarnówki Małej, w okolicy zapory Porąbka. Z przełęczy „U Panienki” warto udać się czerwonym szlakiem w kierunku miejscowości Straconka, a także przez Hrobaczę Łąkę, Bujakowski Gron i Porąbkę na górę Żar. Jeżeli chcemy wybrać się do Porąbki, możemy iść również niebieskim szlakiem biegnącym wschodnim stokiem Bujakowskiego Gronia. W 2007 roku odbyło się uroczyste otwarcie Szlaku Papieskiego, który prowadzi z Kóz przez kapliczkę „U Panienki”, kamieniołom, Hrobaczę Łąkę, przełęcz „U Panienki”, Groniczki, przełęcz Przegibek, Magurkę Wilkowską, Łysą Przełęcz aż do Straconki.

Na spacer warto udać się również do samych Kóz. Na trasie znajduje się wiele punktów widokowych, a przy ulicy Wapiennej można zobaczyć resztki pieca wapiennego. W Kozach funkcjonują dwie stadniny koni: Stowarzyszenie „Na Wirażu” przy ulicy Nadbrzeżnej oferujące zajęcia z hipoterapii oraz stadnina „Koziańskie Wierchy” przy ulicy Granicznej oferująca lekcje jazdy konnej.

TURYSTYKA KULTUROWA

Pod względem bogactwa kulturowego i ilości zabytków gmina Kozy zdecydowanie wyróżnia się wśród innych gmin powiatu.

Jednym z ważniejszych zabytków gminy jest późnoklasykistyczny dwór z XVIII wieku zbudowany najprawdopodobniej przez rodzinę Jordanów. Następni, po Jordanach, właścicielami dworu byli baronowie Czecz de Lindenwald, którzy rozbudowali dwór, ostatecznie nadając mu klasycystyczny wystrój. Znajduje się tutaj także neogotycka kaplica z 1859 roku, w której przez pewien czas funkcjonowała świetlica środowiskowa. W skład zabytkowego kompleksu wchodzi między innymi park dworski ze starodrzewem z początków XIX wieku, zabytkową fontanną i pięknym okazem platana.

W sąsiedztwie dworu znajdują się dwie zabytkowe oficyny. Jedna z nich została zbudowana w 1705 roku. W jej wnętrzu na parterze mieściły się między innymi sporych rozmiarów piec chlebowy oraz pralnia wyposażona w duże miedziane kotły. Istniała tam także szwalnia, w której hrabina Wilhelmina organizowała kursy szycia dla młodych dziewcząt. Na piętrze z kolei znajdowały się mieszkania administratorów majątku, nauczycieli oraz leśniczych. W 1945 roku w budynku funkcjonował szpital dla żołnierzy Armii Czerwonej. Obecnie budynek jest nadal zamieszkiwany – znajdują się tam gminne mieszkania czynszowe. Druga oficyna mieściła spichlerz na piętrze i na strychu. Na parterze znajdowały się magazyny na żywność oraz kuchnia dworska. W późniejszych latach na piętrze ulokowano mieszkania dla kucharek i służących. Podczas wojny oficyna służyła jako warsztat ślusarki, a po wojnie jako szkoła rolnicza. Obecnie oficyna została przekształcona na mieszkania. Obok dworu znajduje się także zabytkowa barokowa owczarnia.

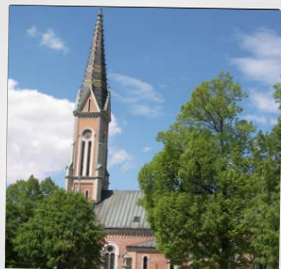
Warto również odwiedzić Izbę Historyczną Kóz. Ekspozycja w Izbie obejmuje dworskie przedmioty codziennego użytku, a także ciekawe zbiory etnograficzne związane z historią wsi i parafii.

W Kozach znajduje się także przykład charakterystycznego dla tamtych terenów zabudowania willowego, czyli neobarokowa willa podmiejska z końca XIX wieku. Obecnie w budynku mieści się Stacja Doświadczalna Energii Słonecznej Zakładu Fizyki Polskiej Akademii Nauk w Zabrzu.

Najważniejszymi zabytkami sakralnymi w gminie są: kapliczka „Pod Panienką” oraz kościół św. Szymona i Judy Tadeusza. Wzmianki o świątyni pochodzą już z początków XIV wieku, ale pierwszą drewnianą budowlę wzniesiono dopiero w 1520 roku. Na początku XX wieku na miejscu starego kościoła zbudowano murowaną świątynię w stylu neogotyckim i neoromańskim. Na cmentarzu w Kozach został pochowany Aleksander Kunicki pseud. „Rayski” – organizator warszawskiej akcji „Zamach na Kutscherę” mającej miejsce podczas II wojny światowej.

Jesień w kamieniotonie w Kozach

Kościół Szymona i Judy.

CIKAWOSTKI

1) Gmina Kozy jest na pierwszym miejscu w Polsce pod względem liczby ludności.

2) Na terenie Kóz, w centrum, obok dawnego dworu rośnie okaz niezwykle i pięknego platana, pretendującego do miana Pomnika Przyrody. Platan (gatunek też zwany czasem drzewem Sokratesa) to pojedyncze, stare, rozłożyste drzewo, gatunek rzadko występujący na naszych terenach, od którego wzięło początek honorowe wyróżnienie „platan”, przyznawane ludziom szczególnie zasłużonym dla lokalnej społeczności w Kozach.

3) Duszonki to stare regionalne danie, przy którym przed latami biesiadowali mieszkańcy Kóz i okolicznych miejscowości. Duszonki przyrządza się z ziemniaków, wędzonej słoniny, cebuli, kapusty, wędzonego boczku i kiełbasy. Od 2010 roku z inicjatywy Rady gminy odbywa się Festiwal Duszonek, na którym mieszkańcy przygotowują własne potrawy.

4) Jednym z ważniejszych wydarzeń w kalendarium gminy Kozy jest Międzynarodowy Turniej Taroka o Puchar Wójta Gminy.

5) Ciekawym miejscem na terenie gminy jest unikatowa pod względem flory oraz o ciekawej strukturze geologicznej kopalnia piaskowca. Kamieniołom zbudowali ok. 1880 roku jeńcy i dezerterzy z armii austriackiej. Początkowo kopalnia należała do właścicieli dworu w Kozach, którzy za wydanie zezwoleń na wydobywanie kamienia otrzymywali pokaźne sumy pieniędzy. Kamieniołom zamknięto w 1994 roku. Teren zajmuje obecnie ok. 33 hektarów i stanowi doskonały punkt widokowy na okolicę.

6) Co roku w gminie organizowany jest Międzynarodowy Festiwal Orkiestr Dętych „Złota Trąbka”. Odbywa się on w ramach czerwcowych „Dni Kóz”.

7) Od 2018 roku we wrześniu w połączeniu z tradycyjnymi Dożynkami odbywa się Turniej „Farmer Show” czyli Kozański Wyścig Ciągłników Rolniczych.

PORĄBKA

Gmina Porąbka leży w samym centrum Beskidu Małego, nad rzeką Sołą i Jeziorem Czanieckim. Obejmuje cztery sołectwa: Czaniec, Kobiernice, Porąbkę i Bujaków, a zamieszkane jest łącznie przez ponad 15 tysięcy osób.

Historia

Historia gminy sięga XIII wieku, kiedy to obszar ten znajdował się w granicach ziemi oświęcimskiej. W XV wieku król Polski przydzielił tereny obecnej gminy rodowi rycerskiemu Korniczów, chcąc w ten sposób odwdziżyć się za zasługi wojenne i oddanie władcy. Na początku następnego stulecia potomek rodu Korniczów zdecydował się oddać Porąbkę, Kobiernice i Bujaków w zamian za Osiek, będący w posiadaniu rodziny królewskiej. Od tej pory te trzy osady stały się posiadłościami królewskimi. Jedynie Czaniec pozostał do XIX wieku własnością szlachecką.

Na przestrzeni wieków ludność na terenach gminy trudniła się głównie rolnictwem i rzemiosłem. Szybki rozwój przemysłu na obszarze Bielska-Białej sprawił, że znaczna liczba mieszkańców znalazła zatrudnienie w tamtejszych fabrykach. Duże znaczenie w rozwoju gminy Porąbka miało również wybudowanie na początku XX wieku zapory w Porąbce oraz (w latach późniejszych) zbiornika wyrównawczego w Czańcu i elektryczni szczytowo-pompowej Porąbka-Żar.

TURYSTYKA AKTYWNA

Wyjątkowe walory krajobrazowe okolicy oraz liczne jeziora zaporowe sprawiają, że gmina należy do najbardziej atrakcyjnych miejscowości turystyczno-wypoczynkowych w powiecie. Dzięki dużemu zalesieniu (ponad 50% powierzchni gminy stanowią lasy) tereny te są również idealnym miejscem dla grzybiarzy i entuzjastów leśnych spacerów.

Na terenie Porąbki zlokalizowane są liczne obszary przyrody chronionej, w tym dwa rezerваты. Rezerwat „Zasolnica” znajduje się na zboczu góry o tej samej nazwie i został utworzony w 1973 roku w celu ochrony reliktów buczyny karpackiej. Rezerwat „Szeroka” na Kocierzu obejmuje fragment chronionego starodrzewu karpackiego lasu bukowego.

Miłośnicy górskich wędrówek mają do dyspozycji wiele wyznaczonych szlaków turystycznych przebiegających przez okoliczne szczyty Beskidu Małego. Najpopularniejsza trasa z Porąbki prowadzi szlakiem czerwonym z zapory na górę Żar. Pokonanie podejścia zajmuje średnio półtorej godziny. Z góry Żar szlak prowadzi na najwyższy szczyt Beskidu Małego – Kiczere (831 m n.p.m.) i dalej przez Przełęcz Isepnicką, rezerwat „Szeroka” na Kocierzu, aż do Przełęczy Kocierskiej (718 m n.p.m.). Szlakiem czerwonym od zapory w kierunku północno-zachodnim można dojść do Hrobaczej Łąki. Dwugodzinna trasa prowadzi zboczami Zasolnicy i Bujakowskiego Gronia. Na Hrobaczę Łąkę wiedzie także żółty szlak przechodzący przez Żarnówkę Małą. Na zapo-

rze w Porąbce zaczyna się również szlak zielony prowadzący Doliną Wielkiej Puszczy na Palenicę i Bukowski Groń, na którym występuje największe skupisko limb w całym Beskidzie. Dalej szlak wiedzie przez szczyt Trzonkę (728 m n.p.m.), Chatkę Turystyczną PTTK „Limba”, aż do Przełęczy Kocierskiej. Z Porąbki można wybrać się również na wycieczkę do miejscowości Kozy, do której prowadzi niebieski szlak przecinający rezerwat „Zasolnicę” i kamieniołom, a także do Kęt – do których prowadzi 3,5-godzinny czarny szlak.

W Porąbce rozpoczyna się trasa historyczna prowadząca na wzgórze Wołek, na którym znajdują się ruiny zamku ze stanowiskiem archeologicznym oraz trasa spacerowa Doliną Wielkiej Puszczy, przez Kozubnik i Dolinę Małej Puszczy, na której można podziwiać liczne polany z pięknymi widokami na Jezioro Czanieckie.

Beskidzkie drogi i leśne szlaki stanowią doskonale tereny dla rowerzystów, zarówno dla wytrawnych pasjonatów kolarstwa górskiego, jak i jeżdżących tylko rekreacyjnie. Jednym z ciekawszych szlaków rowerowych jest trasa prowadząca z Porąbki, przez most na Sole, rezerwat „Zasolnicę”, do zamku „Wołek”. Dalej szlak wiedzie do kamieniołomu w Kozach i przez przełęcz „U Panienki” do Hrobaczej Łąki, z której schodzi do zapory na Sole, zamykając pętlę. Trasa liczy łącznie 20 kilometrów, a różnica wzniesień dochodzi do 500 metrów. W okresie zimowym te same trasy można pokonywać na nartach biegowych.

TURYSTYKA KULTUROWA

Na terenie gminy znajduje się wiele zabytków architektonicznych, sztuki sakralnej, ale także obiektów przemysłowych, świadczących o bogatej historii tych terenów.

Do najcenniejszych zabytków należy niewątpliwie zamek w Czańcu z XVII wieku, który – jak wiele budowli z tego regionu – często zmieniał właścicieli. Początkowo obiekt był częścią majątku rodziny Stokłowskich herbu Drzewica. W 1822 roku przeszedł w ręce Habsburgów, którzy władali nim aż do 1918 roku, kiedy to Karol Stefan Habsburg przekazał zamek Polskiej Akademii Umiejętności. Jest to budynek w stylu barokowym, otoczony prostokątnym murem z bastionami w narożnikach, które pełniły funkcję strzelnic. W ostatnich latach obiekt został wykupiony przez prywatnego inwestora i odrestaurowany, a na terenach okalających zamek zaaranżowano ogród w stylu francuskim.

W Kobiernicach znajduje się klasyczny dworek z początków XIX wieku. Z zewnątrz uwagę przykuwa ciekawy czterokolumnowy portyk, a w środku można podziwiać oryginalne neogotyckie kominki. W pierwszej połowie XX wieku dworek służył za szkołę rolniczą. Na terenie parku dworskiego znajduje się Wiejski Dom Kultury.

Na południe od Kobiernic, na stromym i zalesionym wzgórzu Wołek znajdują się ruiny zamku z XIV wieku. Niegdyś zlokalizowany był on na szlaku handlowym biegnącym z Węgier i Spiszu do Krakowa. W XV wieku popadł w ruinę i stał się siedzibą rozbójników beskidzkich: Bożywoja i Włodka Dunin-Skrzyńskich.

Jezioro Czanieckie.

Żar.
Fot. Rafał Soliński.

Dwór w Kobiernicach.

Zapora w Porębie.

Papiernia w Czańcu.

W Porębie warto wybrać się na spacer po osiedlu Kolonia. Znajdują się tam drewniane domy z lat dwudziestych XX wieku, zbudowane w witkiewiczowskim stylu. Pełniły one rolę mieszkań dla budowniczych tamy w Porębie.

Z zabytków sztuki sakralnej w Porębie warto zwiedzić neogotycki kościół z 1907 roku z renesansowym ołtarzem przywiezionym z kościoła w Kętach, a także kaplicę św. Urbana z 1823 roku z małym kamiennym ołtarzem, obrazem Matki Boskiej Różańcowej oraz figurkami św. Franciszka i św. Jana Nepomucena, patrona tonących i ludzi w czasie powodzi. Najważniejszą świątynią w Czańcu jest kościół pw. św. Bartłomieja, którego historia sięga XV wieku. Na przestrzeni wieków przeżył on pożar oraz był rozbierany i rozbudowywany. Obecna budowla powstała na początku XX wieku. Posiada zabytkową wieżę z 1764 roku oraz obraz Matki Boskiej z Dzieciątkiem wykonany na desce pokrytej złotym tłem. W Bujakowie znajduje się kościół pw. Podwyższenia Krzyża z 1975 roku. Wewnątrz obiektu uwagę zwracają wielobarwne postacie świętych, a także górujący nad ołtarzem drewniany krzyż na tle przedstawiającym kosmos. W lesie pod Bujakowską Górą stoi kapliczka obok uzdrawiającego źródła z figurą Matki Boskiej z Lourdes.

Warto także zajrzeć do Izby Regionalnej w Porębie, posiadającej ciekawe zbiory przedmiotów codziennego użytku, narzędzi rolniczych, a także strojów ludowych. Odbywają się tutaj również wystawy malarstwa i rzeźby ludowej. W Czańcu znajduje się stara papiernia, czyli fabryka tektury, z unikatowymi turbinami Girarda z drugiej połowy XIX wieku.

CIĘKAWOSTKI

- 1) Nazwa „Porębki” pochodzi od słowa „poręba”, czyli wyrobiska leśnego, na którym po wycince lasu zakładano osady mieszkalne.
- 2) Znajdujące się na terenie gminy liczne przydrożne kapliczki są pamiątkami po epidemiach tyfusu i cholery, które w przeszłości nawiedzały te tereny. Budowa kapliczek była zarówno wyrazem pobożności, jak i podziękowaniem za ochronę przed chorobami, klęskami żywiołowymi oraz plagą głodu.
- 3) Góra Żar (761 m n.p.m.) to koronna atrakcja gminy. Na jej szczycie, przez który przebiega granica pomiędzy powiatami bielskim i żywieckim, znajdują się restauracja, punkt widokowy oraz zbiornik wodny elektrowni szczytowo-pompowej.
- 4) Zapora wodna w Porębie uważana jest za jedną z największych inwestycji hydrotechnicznych dwudziestolecia międzywojennego. Jej budowa rozpoczęła się w 1914 roku i trwała aż 22 lata. W latach 50 XX wieku przy zaporze zbudowano hydroelektrownię i przepływową. Dzięki budowie zapory powstał sztuczny akwen – Jezioro Międzybrodzie.
- 5) Najważniejszym wydarzeniem w gminie są Dni Porębki obchodzone co roku w drugiej dekadzie czerwca. Podczas imprezy odbywają się zawody sportowe oraz występy zespołów folklorystycznych.

Gmina Wilkowice leży na zachodnich stokach Beskidu Małego, na południe od stolicy powiatu – Bielska-Białej, rozciągając się po dwóch stronach rzeki Białej. W skład gminy wchodzi trzy sołectwa: Meszna, Bystra i siedziba gminy – Wilkowice. Na terenach gminy zamieszkuje niemal 13 tysięcy mieszkańców.

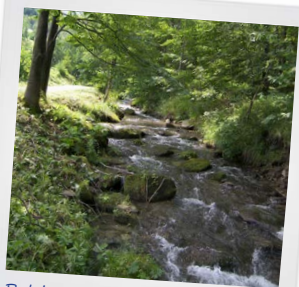
WILKOWICE

Historia

Wilkowice zostały założone w drugim dziesięcioleciu XIV wieku przez opata cystersów Bernarda I, zwanego Wilkiem. Jak podają źródła historyczne, Bystra Śląska (leżąca po lewej stronie rzeki Białej) powstała w XVI wieku i była własnością miejską, zasiedloną w znacznej mierze kolonistami niemieckimi. Natomiast początek Bystrej Krakowskiej datuje się nieco wcześniej – została ona założona przez panów żywieckich – Komorowskich (obydwa sołectwa połączono administracyjnie w 1956 roku w jedną wieś – Bystrą).

Bardzo duży wpływ na historię Wilkowic miało ich położenie nad rzeką Białą, która swego czasu stanowiła granicę pomiędzy dwiema krainami: Małopolską i Śląskiem, a w latach 1457–1472 granicę państwa, dzieląc Wilkowice na lewo- i prawobrzeżne. Tereny Wilkowic, Mesznej oraz Bystrej początkowo znajdowały się pod nadzorem Łodygowic, w XV wieku zostały wykupione przez właściciela Żywca Komorowskiego, a następnie (w 1675 roku) przez wielkiego kanclerza koronnego Jana Wielkopolskiego. W 1838 roku właścicielami ziem stali się Habsburgowie. Wraz z upływem czasu rosło znaczenie miejscowości należących do gminy jako miejsc wypoczynku i uprawiania turystyki, szczególnie w Bystrej. Dogodne położenie Bystrej oraz jej mikroklimat i wody mineralne sprawiły, że już w ubiegłym stuleciu stała się ona popularnym uzdrowiskiem.

Potok w okolicy Wilkowic.

TURYSTYKA AKTYWNA

Bogactwo walorów przyrodniczych i krajobrazowych sprawia, iż gmina Wilkowice jest miejscem bardzo atrakcyjnym dla turystów poszukujących warunków do uprawiania sportu i preferujących aktywny wypoczynek na łonie natury. Dogodne położenie pomiędzy maszarami Beskidu Śląskiego i Beskidu Małego sprawia, że Wilkowice mają do zaoferowania zróżnicowaną ofertę obejmującą szlaki piesze, rowerowe oraz trasy narciarskie.

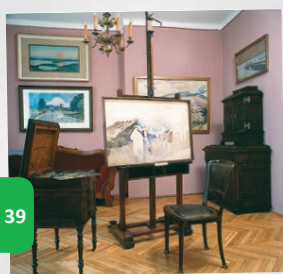
Bazę wypadową na szlaki Beskidu Śląskiego stanowi Bystra. Szlakiem niebieskim, prowadzącym z centrum wsi, w ciągu dwóch i pół godziny dojdziemy na Klimczok. Przez Bystrą przechodzi także zielony szlak, którym możemy wybrać się na przełęcz Kołowrót i dalej zbieżnym Szynielni na Klimczok lub też żółtym szlakiem z przełęczy przez szczyt Szynielni do schroniska na Klimczoku. Na ten szczyt możemy udać się również szlakiem czerwonym, rozpoczynającym się przy przystanku „Bystra pod Źródłem”. Jeśli planujemy wycieczkę do Parku Krajobrazowego Beskidu Małego, jako punkt startowy najlepiej wybierzmy Wilkowice. To właśnie tutaj zaczynają się liczne szlaki spacerowe, prowadzące na Magurkę Wilkowską, Rogacza czy Łysą Przełęcz. W samych Wilkowicach, przy ulicy parkowej, znajduje się ścieżka dydaktyczna „Odkryj swój park”, stworzona przez wilkowicki klub „Gaja”.

Zawody w biegach
przełajowych.

„Fataltówka”.

Wnętrze „Fataltówki”.

Dla entuzjastów turystyki rowerowej warty polecenia jest odcinek szlaku „Greenways” – „Nitka Habsburgów”. Prowadzi on od cmentarza parafialnego, gdzie znajduje się grobowiec

J. Fałata, do parku w Wilkowicach, następnie obok Muzeum J. Fałata, bystrzańskiej szkoły, przy której rośnie 400-letni dąb, ulicą Kościelną do Mesznej, gdzie znajduje się zabytkowa kaplica Maki Bożej Siewnej, i dalej do Buczkowic.

Podczas spacerów w Bystrej można napotkać wiele cennych pomników przyrody. Przy ulicy Jodłowej rośnie 600-letnia lipa, a przy ulicy Klimczoka – 400-letni dąb oraz 900-letni cis będący najstarszym drzewem w całym Beskidzie Śląskim. W okolicach Wilkowic warto wspiąć się (szlakiem czarnym od Magurki lub Wilkowic) na wychodnię skalną – Skalę Czarownic.

Dla amatorów białego szaleństwa w sezonie zimowym dostępne są trzy wyciągi narciarskie: wyciąg orczykowy na stokach Klimczoka oraz orczyk przy „Chacie na Groniu” w Mesznej. Miłośnicy narciarstwa biegowego mogą skorzystać z wyznaczonych tras biegowych, o długości 3,75 km, w szczytowych partiach Magurki Wilkowickiej na wysokości 909 m n.p.m. Trasy posiadają homologację PZN oraz FIS. Warty zobaczenia jest również ciekawy architektonicznie obiekt zaplecza socjalno-sędziowskiego, którego zręby dachu stanowią wyjątkowy punkt widokowy. W lutym organizowane są zawody w biegach narciarskich o puchar Magurki „Śladami Arcyksiężnej Marii Teresy Habsburg”, w których corocznie bierze udział około 150 osób. Z kolei jesienią na Magurce odbywają się ogólnopolskie zawody w biegach przełajowych, w których udział biorą także uczniowie szkół podstawowych i gimnazjów.

TURYSTYKA KULTUROWA

Gmina wyróżnia się także pod względem zabytków kulturowych i historycznych. W Mesznej znajduje się murowana kapliczka pw. Matki Boskiej Siewnej pochodząca z XVIII wieku. Zbudowana została jako dowód wdzięczności za urodzajne plony. W kapliczce kilka razy do roku odprawiane są nabożeństwa. W Wilkowicach można zwiedzić neogotycki zespół kościoła parafialnego wraz z plebanią i kapliczką. Historia świątyni sięga czasów powstania wsi i działalności klasztoru cysterskiego, ale obecny budynek kościoła pochodzi z początku XX wieku. W środku znajduje się zabytkowa ambona z XVIII wieku. Na terenie Bystrej można napotkać wiele kapliczek i przydrożnych krzyży. Najciekawsza z nich – XIX-wieczny krzyż z rzeźbą Chrystusa i gołębicą – stoi obok Muzeum Juliana Fałata w Bystrej. Na cmentarzu parafialnym w Bystrej warto odwiedzić rodzinny grobowiec Fałatów.

Charakterystyczne dla gminy Wilkowice są zabudowania willowe z XIX i XX wieku. Najbardziej znana – willa artysty Juliana Fałata, czyli tak zwana „Fataltówka” – znajduje się w Bystrej i obecnie mieści muzeum poświęcone życiu i twórczości byłego właściciela. W budynku byłego kina „Promyk” w 2015 roku otwarto Gminny Ośrodek Kultury, w skład którego weszły Meszniański Ośrodek Kultury „Nad Borami”, „Stara Szkoła” w Huciskach oraz Izba Regionalna „Stara Stolarnia” i Galeria Sztuki Regionalnej w Bystrej. W Izbie Regionalnej prezentowane są eksponaty, które kiedyś były wyposażeniem dawnej chaty beskidzkiej oraz dawnego sprzętu rolnego. W Bystrej mieści się również Izba Tradycji Ochotniczej Straży Pożarnej. Ekspozycję stanowi wyposażenie strażackie.

CIEKAWOSTKI

- 1) Rzeka Bialka przepływająca przez teren gminy stanowiła niegdyś naturalną granicę pomiędzy regionem Śląska i Małopolski. W latach 1457–1472 na jej linii przebiegała granica państwa. To właśnie ona sprawiła, że historia lewo- i prawobrzeżnej części dzisiejszej gminy Wilkowice kształtowała się w odmienny sposób.
- 2) W lipcu od wielu lat organizowane są Bystrzańskie Recitale Organowe w kościele pw. Najdroższej Krwi Pana Jezusa Chrystusa w Bystrej, stanowiące dużą atrakcję dla mieszkańców i przebywających w tym czasie tutaj turystów.
- 3) Legenda związana ze Skalą Czarownic dotyczy historii pewnego żebraka, który zablądził wieczorem w lesie. Docho- dząc do skały, zobaczył ognisko, przy którym dwie kobiety wymawiały zaklęcia i przywoływały duchy i zjawy. Wystra- szony uciekł do karczmy w Wilkowicach, gdzie opowiedział o zdarzeniu spod skały, jednak nikt z miejscowych nie chciał mu uwierzyć. Mimo wszystko w dawnych czasach ludzie unikali tego miejsca, a według ludowych podań – skała na zboczu Magury była kryjówką beskidzkiego zbójnika Wojciecha Duloka ze Spytkowic, któremu towarzyszyły dwie zna- chorki. Pod skalą mieli oni chować skarby zagrabione z okolicznych kościołów. Rozbójnika udało się schwycić, a dwie kobiety zniknęły w niewyjaśniony sposób, co miejscowi tłumaczyli tym, że czarownice znikają jak duchy.
- 4) Gmina Wilkowice słynie z pięknych drewnianych rzeźb. Znajdują się one zarówno przy budynkach gminnych, jak i przy najważniejszych skrzyżowaniach, a także w popularnych miejscach turystycznych. Wykonano je między innymi podczas Międzynarodowego Pleneru Twórczego organizowanego od kilku lat przez Stowarzyszenie „Wrota Beskidów”. Od 2005 roku tworzone są także szopki bożonarodzeniowe w Mesznej i Wilkowicach.
- 5) Od kilku lat w Wilkowicach odbywa się rekonstrukcja historyczna bitwy polsko-szwedzkiej z 8 marca 1656 roku. W bitwie na Szańcach Wilkowskich biorą udział grupy rekonstrukcyjne, a na scenie odbywają się występy artystyczne zespołów, którym towarzyszą zabawy i konkursy dla dzieci.

Galeria Stara Stolarsnia Bystra.

„Bitwa na szanłcach Wilkowskich”.

Izba Regionalna w Bystrej

2 dni

SZCZYRK W PIGUŁCE

Dwudniowy pobyt w stolicy Beskidów w gronie rodziny lub przyjaciół. W sam raz na zasmakowanie beskidzkich klimatów.

Pierwszego dnia od razu po śniadaniu przewidziano wjazd wyciągiem na Skrzyczne – najwyższy szczyt Beskidu Śląskiego. Podziwianie pięknej panoramy z tarasu widokowego, z którego widać Babią Górę, Pilsko, a przy dobrej widoczności nawet Tatry. Możliwość skorzystania z boiska do badmintonu, boiska do siatkówki, a także strzelnicy sportowej. Skosztowanie grillowanej kaszanki lub oscypka z żurawiną. Zjazd do Szczyrku i wizyta w parku linowym. Wieczorem kolacja w Starej Karczmie, w której przed wiekami biesiadowali zbójnicy beskidzcy. Skosztowanie specjalności zakładu, czyli pieczeni z udźca baraniego, kwaśnicy, a także mioduli szczyrkowskiej, czyli mocnej miodowej wódki.

Drugi dzień warto spędzić w Szczyrku. Spacer niebieskim szlakiem do Sanktuarium „Na Górcę” z grotą Matki Boskiej, do schroniska na Klimczoku, wejście na szczyt Klimczok i zejście przez „Chatę Wujka Toma” (szlakiem czerwonym i żółtym) do Szczyrku. W pobliżu czerwonego szlaku znajduje się jaskinia Trzy Kopce – to właśnie tutaj mieszkał beskidzki zbój Klimczok. Obiad w schronisku PTTK „Klimczok” – skosztowanie tutejszej specjalności, czyli faszerowanego indyka. Po powrocie do miasta wizyta w Beskidzkiej Galerii Sztuki i Izbie Regionalnej.

WEEKEND W SIODLE

Pobyt dla rodzin z dziećmi w gospodarstwie agroturystycznym, z nauką jazdy konnej, zabawami na świeżym powietrzu, wieczornym ogniskiem. Stadniny koni znajdują się w: Kozach, Międzyrzeczu Górnym, Roztropicach, Szczyrku, Wilamowicach oraz w Mazańcowicach. Warto wybrać się na wyprawę w siodle po pobliskich lasach, łąkach i pagórkach. Dzięki temu można nie tylko poświęcić czas swojemu ulubionemu hobby, ale także zwiedzić okolicę.

41

BESKIDZKIE PERŁKI

Wśród nich: najwyższy szczyt, najstarszy zabytek i pomnik przyrody, najdłuższy stok, najpiękniejszy widok, największe emocje, najciekawsza legenda, najślawniejsza galeria i najsmaczniejsze danie.

W programie między innymi wejście lub wjazd kolejką na Skrzyczne, zwiedzanie ruin zamku na wzgórzu Wolek, spacer ulicą Jodłową w Bystrej, przy której znajduje się 900-letni cis. Dla poszukiwaczy niesamowitych ujęć proponujemy Magurkę nocą – wystarczy odejść 5 minut od schroniska żółtym szlakiem w stronę przełęczy Przegibek, aby naszym oczom ukazał się piękny widok na oświetloną górę Żar. Aby poczuć atmosferę przygody, należy wybrać się na spacer śladami beskidzkich zbrojów: Ondraszka lub Klimczoka. Miłośnicy sztuki ludowej w Beskidzkiej Galerii Sztuki poczują się jak u siebie w domu, a kulinarni łowcy z pewnością zakochają się w kozańskiej duszonce. Zimą obowiązkowo zjazd najdłuższym stokiem w Polsce i pełna emocji wyprawa skuterami po zaśnieżonych zboczach Beskidu Śląskiego.

3 dni

BESKIDZKIE SZLAKI Z PLECAKIEM

Coś specjalnie dla zapalonych zdobywców i eksploratorów. Trzydniowa wędrówka z plecakami po beskidzkich szczytach, noclegi w schroniskach i wieczorne granie na gitarach przy ognisku. Pierwszego dnia proponujemy wjazd kolejką na górę Żar. Po wizycie nad zbiornikiem wodnym elektrowni, znajdującym się na szczycie, udajemy się czerwonym szlakiem w dół nad tamę do Porąbki. Następnie czeka nas podejście na Hrobaczą Łąkę czerwonym szlakiem przez Bujakowski Groń. Po dłuższym odpoczynku i ciepłej herbacie z cytryną w schronisku na Hrobaczę Łąkę ruszamy dalej w stronę schroniska PTTK na Magurce, gdzie zaplanowany jest nocleg. Przewidziany czas przejścia to 6 godzin. Drugiego dnia schodzimy do Wilkowic. Szlakiem zielonym ruszamy w stronę Beskidu Śląskiego. Po drodze w Bystrej odwiedzamy „Fałatówkę”, czyli najbardziej znane muzeum w powiecie bielskim. Następnie udajemy się do schronisk PTTK na Szyndzielni i na Klimczoku. Czas przejścia to około 5 godzin. Trzeciego dnia przez „Chatę Wuja Toma” udajemy się czerwonym szlakiem na Przełęcz Salmopolską. Po drodze rozciągają się piękne widoki na Beskid Śląski. Z przełęczy ruszamy na Malinowską Skałę i dalej zielonym szlakiem na Skrzyczne, gdzie zostajemy na nocleg w schronisku. Przejście ostatniej trasy zajmuje około 6 godzin.

5 dni

LUDOWE INSPIRACJE

Miłośnikom sztuki proponujemy pobyt pod znakiem poszukiwania inspiracji w kulturze ludowej. Nie może was zabraknąć na najważniejszym wydarzeniu kulturalnym powiatu, czyli Tygodniu Kultury Beskidzkiej, odbywającym się między innymi w Szczyrku. Trzeba koniecznie odwiedzić Izbę Regionalną i Beskidzką Galerię Sztuki – również zlokalizowane w Szczyrku. W tej drugiej można wziąć udział w spotkaniu z tutejszymi artystami lub sprawdzić swoich sił w plenerze malarskim. Kolejnym punktem na kulturowej mapie powiatu bielskiego z pewnością będzie enklawa wilamowska. Bogata wystawa strojów wilamowickich znajduje się w nowo otwartym Centrum Dziedzictwa Kulturowego w Wilamowicach. Aby dowiedzieć się więcej na temat wiejskiego życia na terenach rejonu beskidzkiego, warto odwiedzić Izbę Regionalną: Izbę Regionalną Ks. Z. Bubaka w Bestwinie, Izbę Regionalną w Starej Wsi, Izbę Historyczną Kóz, „Chatę Międzyrzecz” w Jasienicy oraz Izbę Regionalną w Bystrej. Osoby chcące bliżej poznać dorobek beskidzkich artystów powinny odwiedzić autorskie galerie sztuki: „Galerię na Zdrojowej” i „Pod Groniem” w Jaworzu, „Fałatówkę” w Bystrej, galerię w Gminnym Ośrodku Kultury „Promyk” w Bystrej, galerię „Pod Strachem Polnym” w Rudzicy oraz galerię „Na Prowinji” w Bestwinie, w której organizowane są Spotkania ze Sztuką. Aby wczuć się jeszcze bardziej w beskidzkie klimaty, polecamy nocleg w typowej regionalnej chacie z tradycyjną kuchnią i z typowo ludowym wystrojem. Dopelnieniem pobytu będzie udział w imprezach poświęconych tutejszej kulturze i tradycji.

ROWEREM POŚRÓD STAWÓW I ŁĄK

Pięciodniowa intensywna wyprawa rowerowa to idealny sposób na rozładowanie nadmiaru energii i mocny zastrzyk endorfin. Na przedpolach Beskidów, pośród łąk i stawów przebiega wiele interesujących tras rowerowych. Wycieczkę zaczynamy od stawu Kopalniok i „Wiślańską Trasą Rowerową” przejeżdżamy przez Zabrzeg i Landek. Drugiego dnia proponujemy przejazd trasą „Greenways” na odcinku: Landek – Rudzica – Iłownica – Roztopice – Bielowicko – Grodziec. Po drodze zwiedzamy kapliczkę św. Wendelina wraz z uzdrowiającym źródłem, a także galerię „Pod Strachem Polnym” w Rudzicy, w Bielowicku drewniany kościół, a w Grodźcu zabudowania dworskie. Trzeciego dnia wybieramy bardziej zaawansowaną trasę niebieskim szlakiem z Grodźca do Bier przez „Dolinę Łańskiego Potoku”. W Bierach dojeżdżamy do trasy „Greenways” prowadzącej do Jaworza i dalej do Bielska-Białej. W Jaworzu wступujemy do skansenu, a także odpoczywamy na ławeczce obok hrabiego Maurycyego Saint-Genois d'Anneaucourt – twórcy jaworzańskiego uzdrowiska. Czwartego dnia pokonujemy trasę z Bielska-Białej do Ligoty przez Międzyrzecze Górne. Trasa na całym odcinku prowadzi wzdłuż „Szlaku 700-lecia Bielska”. Ostatniego dnia udajemy się z Ligoty żółtym szlakiem do Dziedzic, a następnie „Trasą Podraj”, oznaczoną niebieskim szlakiem, mijając Zbijów i pałac Kotulińskich, dojeżdżamy do Czechowic-Dziedzic.

7 dni

TYDZIEŃ DLA ZDROWIA

Specjalny mikroklimat górski oraz położone na terenie powiatu uzdrowisko w Jaworzu zachęcają, by wybrać się tutaj na dłużej, zregenerować siły i zadbać o swoje zdrowie. Na początek proponujemy relaksujący seans w Spa & Wellnes w Jaworzu, dzięki któremu wprawimy się w cudowny wakacyjny nastrój. Warto również odwiedzić jaworzański park z Tężnią Zdrojową, gdzie spacerując wdychamy lecznicze pierwiastki. W Szczyrku można udać się na wizytę do mikroklimatycznej groty solnej, gdzie na wygodnych leżakach i z łagodną muzyką w tle także skutecznie poprawimy swoje samopoczucie. Pobyt na świeżym powietrzu w otoczeniu drzew wydzielających lecznicze olejki eteryczne to kolejny sprawdzony sposób na dobry nastrój. Polecamy spacer do uzdrawiających źródełek: w Rudzicy w dolinie św. Wendelina oraz w Szczyrku koło Sanktuarium „Na Górcie”. Warto także udać się do gospodarstw ogrodniczych w Wilamowicach, gdzie w Ogrodzie Japońskim możemy skosztować prawdziwej zielonej herbaty. Dla preferujących aktywniejszy wypoczynek idealne będą na pewno wycieczki rowerowe i nordic walking w okolicznych lasach. Całość powinien dopełniać pobyt w gospodarstwie ekologicznym, gdzie można zjeść zdrowe, dietetyczne i ekologiczne dania, aby uzupełnić potrzebne witaminy i poprawić odporność organizmu.

WAKACJE PEŁNE ENERGII

Oferta dla niepotrafiących usiedzieć w miejscu i uwielbiających próbować nowych rzeczy. A dzięki wielu atrakcjom znajdującym się w całym powiecie bielskim – jest tu w czym wybierać. Zaczynając od wizyty w parku linowym w Szczyrku, przez wspinaczkę na wychodnię skalną Skale Czarownic, aż po naukę latania na paralotni na górę Żar. Fani jazdy konnej mogą spędzić dzień w siodle w jednej z okolicznych stadnin, na przykład w Kozach. Pasjonujący się kolarstwem górskim z pewnością wybiorą się na wycieczkę rowerową beskidzkimi szlakami – na przykład na Skrzyczne lub na Magurkę. To właśnie w Szczyrku powstaje coraz więcej kilometrów górskich tras rowerowych Enduro Trails. Dla preferujących intensywniejszą aktywność fizyczną idealny będzie jogging na Magurkę, a miłośnikom wodnych klimatów polecamy rejs żaglówką na Jeziorze Międzybrodzkim oraz spływ kajakowy Jeziorem Czanieckim.

AKTYWNE FERIE

Nie bez powodu Szczyrk nazywany jest stolicą sportów zimowych. Nieskończone możliwości przeżycia niezapomnianych śnieżnych przygód przyciągają tutaj największych zapaleńców narciarstwa, snowboardu oraz biegówek. Inauguracja białego szaleństwa powinna odbyć się na Skrzycznym – górze będącej mekką dla narciarzy. Zabawy grupowe, zjazdy na sankach, wyścigi na kołach oraz gra miotłami w hokeja – to tylko niektóre z możliwości spędzenia czasu w pobliżu schroniska. Jeżeli ktoś dopiero rozpoczyna swoją przygodę ze sportami zimowymi, skorzystać może z oferty licznych wypożyczalni sprzętu i szkółek narciarskich, dysponujących doświadczonymi instruktorami. Infrastruktura narciarska Szczyrku w ciągu ostatnich kilku lat została mocno zmodernizowana. Wszystkie trasy zjazdowe, koleje linowe, gondole, wyciągi, orczyki, darmowy skibuss w zimie oraz bogata infrastruktura towarzysząca niewątpliwie dorównują europejskim standardom naszych sąsiadów ze Słowacji, Czech i Austrii. Największe ośrodki narciarskie w Szczyrku umożliwiają zakup wspólnego Skipassu, co ułatwia przemieszczanie się pomiędzy wyciagami. Z kolei miłośnicy snowboardu mogą popisać się swoimi umiejętnościami w największym w Polsce parku śnieżnym „Juliany”. Dla osób chcących pobiegać na nartach w okolicach Magurki Wilkowskiej wyznaczono szlaki biegowe. Inne trasy odpowiednie dla narciarstwa biegowego znajdują się w okolicach Porąbki. Szlak prowadzi obok rezerwatu „Zasolnica”, zamku „Wolek”, kamieniołomu w Kozach, przez przełęcz „U Panienci” i Hrobaczą Łąkę. Kolejna atrakcja, która każdemu dostarczy niezapomnianych wrażeń, to wyprawa skuterami śnieżnymi ze Skrzycznego na Malinowską Skale. Gdy chcemy odetchnąć od narciarskich wyczynów, wybierzmy się na lodowisko w Czechowicach-Dziedzicach lub na tor curlingowy w Czarnej. Dla relaksu można także pokibicować zawodnikom biorącym udział w biegach narciarskich na szczycie Magurki czy w skokach narciarskich odbywających się w kompleksie trzech skoczni „Skalite” im. Beskidzkich Olimpijczyków w Szczyrku.

PIESZE SZLAKI TURYSTYCZNE

BESKID ŚLĄSKI

- Grodziec Śląski PKP – Zebrzydka 578 m n.p.m. – Łazek 713 m n.p.m. (czerwony szlak Jasienica-Błotny) 2 godz. 30 min. (powrót: 2 godz.)
- Jasienica PKP – Biery – Jaworze Nałęże – Łazek 713 m n.p.m. – Błotny (Błatnia) 917 m n.p.m. 3 godz. 15 min (powrót: 2 godz. 45 min.)
- Jaworze Jasienica PKP – Międzyrzecze Górne 45 min. (powrót: 45 min.)
- Jaworze Jasienica PKP – Jaworze Centrum 30 min (powrót: 30 min)
- Jaworze Jasienica PKP – Jaworze Centrum – Jaworze Górne – Przykra 818 m n.p.m. – Błotny (Błatnia) 917 m n.p.m. 2 godz. 15 min. (powrót: 2 godz.)
- Bystra – Magura 1111 m n.p.m. – schronisko PTTK Klimczok 1 godz. 45 min (powrót: 1 godz. 15 min.)
- Schronisko PTTK Klimczok – Siodło pod Klimczokiem 1042 m n.p.m. – Klimczok 1117 m n.p.m. 15 min (powrót: 15 min)
- Siodło pod Klimczokiem 1042 m n.p.m. – Przełęcz Karkoszczonka 729 m n.p.m. 45 min (powrót: 1 godz.)
- Przełęcz Karkoszczonka 729 m n.p.m. – Przełęcz Salmopolska 934 m n.p.m. 2 godz. 15 min (powrót: 2 godz.)
- Przełęcz Salmopolska 934 m n.p.m. – Malinowska Skała 1152 m n.p.m. 1 godz. 30 min. (powrót: 1 godz.)
- Siodło pod Klimczokiem 1042 m n.p.m. – Szyndzielnia 1026 m n.p.m. 30 min. (powrót: 30 min.)
- Wilkowice Bystra PKP – Bystra – schronisko PTTK Klimczok 2 godz. 15 min. (powrót: 1 godz. 30 min.)
- Szczyrk Centrum – Podmagura – Przeł. Siodło pod Klimczokiem 1042 m n.p.m. – schronisko PTTK Klimczok 1 godz. 45 min (powrót 1 godz. 15 min.)
- Szczyrk Centrum – Szczyrk Biła – Siodło pod Klimczokiem 1042 m n.p.m. 1 godz. 45 min. (powrót: 1 godz. 30 min.)
- Wilkowice PKP – Bystra – Przeł. Kołowrót 778 m n.p.m. – Siodło pod Klimczokiem 1042 m n.p.m. 3 godz. (powrót: 2 godz. 30 min.)
- Bystra – Nadmeszna – Szczyrk Górka 2 godz. 45 min. (powrót: 2 godz. 30 min.)
- Wilkowice Bystra PKP – Meszna – schronisko PTTK Klimczok 3 godz. 15 min. (powrót: 2 godz. 45 min.)
- Szczyrk Centrum – Szczyrk Biła – Przeł. Karkoszczonka 729 m n.p.m. 1 godz. (powrót: 45 min.)
- Szczyrk Centrum – Jaworzyna – Skrzyczne 1257 m n.p.m. 2 godz. 30 min. (powrót: 1 godz. 30 min)
- Szczyrk Centrum – Zapalenica – Skrzyczne 1257 m n.p.m. 2 godz. 45 min (powrót: 1 godz. 45 min.)
- Skrzyczne 1257 m n.p.m. – Małe Skrzyczne 1211 m n.p.m. – Malinowska Skała 1 godz. 15 min. (powrót: 1 godz. 15 min.)
- Szczyrk Solisko – Polana Pośrednie – Malinów 1115 m n.p.m. (szlak czerwony Przeł. Salmopolska - Malinowska Skała) 1 godz. 30 min (powrót: 1 godz.)
- Szczyrk Solisko – Przeł. Salmopolska 934 m n.p.m. 1 godz. (powrót: 45 min.)
- Buczkowice – Skrzyczne 1257 m n.p.m. dl. 7 km,

3 godz. 30 min (powrót: 2 godz. 30 min.)

BESKID MAŁY

- Bielsko-Biała Straconka – Łysa Przełęcz 600 m n.p.m. – Rogacz 802 m n.p.m. – Magurka 909 m n.p.m. 2 godz. 15 min. (powrót: 1 godz. 30 min.)
- Bielsko-Biała Mikuszowice Krakowskie – Łysa Przełęcz 600 m n.p.m. – Magurka 909 m n.p.m. 2 godz. 30 min. (powrót: 2 godz.)
- Wilkowice PKP – Magurka 909 m n.p.m. 1 godz. 45 min. (powrót: 1 godz. 15 min.)
- Wilkowice Sanatorium PKS – Rogacz 828 m n.p.m. – Magurka 909 m n.p.m. 1 godz. 45 min. (powrót: 1 godz. 15 min.)
- Bielsko-Biała Lipnik – Gaiki 808 m n.p.m. – Przełęcz Przegibek 663 m n.p.m. 2 godz. (powrót: 1 godz. 45 min.)
- Przeł. Przegibek 663 m n.p.m. – Magurka 909 m n.p.m. 1 godz. (powrót: 30 min.)
- Bielsko-Biała Straconka – Magurka 909 m n.p.m. 1 godz. 30 min. (powrót: 1 godz. 15 min.)
- Bielsko-Biała Straconka – Gaiki 808 m n.p.m. – Przełęcz u Paniarki 705 m n.p.m. – Hrobacza Łąka 828 m n.p.m. 2 godz. 45 min. (powrót: 2 godz. 15 min.)
- Bielsko-Biała Straconka – Przełęcz Przegibek 663 m n.p.m. 15 min. (powrót: 15 min.)
- Bielsko-Biała Lipnik – Bielsko-Biała Wróblowice – Przełęcz u Paniarki 705 m n.p.m. 1 godz. 30 min. (powrót: 1 godz.)
- Porąbka Zapora – Bujakowski Groń 749 m n.p.m. – Hrobacza Łąka 828 m n.p.m. 2 godz. (powrót: 1 godz. 30 min.)
- Kozy PKP – Przełęcz u Paniarki 705 m n.p.m. – Hrobacza Łąka 828 m n.p.m. 2 godz. (powrót: 1 godz. 30 min.)
- Kozy PKP – Bujakowski Groń 749 m n.p.m. – Zasolnica 556 m n.p.m. – Porąbka Zapora 2 godz. 45 min. (powrót: 2 godz. 45 min.)
- Porąbka Zapora – Porąbka Centrum 30 min. (powrót: 30 min.)
- Porąbka Centrum – Przełęcz po Złotą Górą – Przełęcz Kocierska 718 m n.p.m. 4 godz. (powrót: 3 godz. 30 min.)
- Porąbka Zapora – Żar 761 m n.p.m. – Kiczera 831 m n.p.m. – Wielka Góra (Grapa) 879 m n.p.m. – Przełęcz Kocierska 718 m n.p.m. 4 godz. 30 min. (powrót: 3 godz. 45 min.)
- Szlak Papieski – Kozy – Kapliczka u Paniarki, Kamieniołom (2,7 km) – Hrobacza Łąka (4,7 km) – Przełęcz u Paniarki (6,1 km) – Groniczki (8,5 km) – Przełęcz (10,4 km) – Magurka Wilkowska (11,9 km) – Przełęcz Łysa (14,4 km) – Straconka (16,4 km)

SZLAKI NIZINNE

- Porąbka – Czaniec – Kęty PKP 3 godz. 30 min. (powrót: 3 godz. 30 min.)

SZLAKI SPACEROWE

- Szczyrk Centrum – Górka – Dolina Białej – Przeł. Karkoszczonka – Beskid – Szczyrk Centrum (7 km)
- Szczyrk Centrum – Górka – Dolina Białej – stok Beskidka – Szczyrk Centrum (7 km)
- PKP Zabrzeg – Zapora nad Jeziorem Goczałkowickim (3 km)

-- Czechowice-Dziedzice - Zabrzeg - Ligota (3,5 km)

TRASY ROWEROWE

GMINA SZCZYRK

- Szczyrk Centrum - Zapalenica - Przeł. Siodło - stoki Skaliste - Szczyrk Centrum (8 km)
- Szczyrk Centrum - Górka - Podmagura - Bieniatka - Szczyrk Dolny - Szczyrk Centrum (9,2 km)
- Szczyrk Centrum - Szczyrk Górny - Migdały - Przełęcz Karkoszczonka 723 m npm - Wyrobiska - Szczyrk Biła - Szczyrk Centrum (9,85 km)
- Szczyrk Centrum - Szczyrk Biła - schronisko PTTK Klimczok - Magura 1109 m npm - Podmagura - Górka - Szczyrk Centrum (13,75 km)
- Szczyrk Centrum - Szczyrk Górny - Młaki - Hala Skrzyżna - Skrzyżne 1257 m npm (10,7 km)
- Skrzyżne 1257 m npm - Hala Jaworzyna - Dunacie - Szczyrk Centrum (7,1 km)

GMINA CZECHOWICE - DZIEDZICE

- Kąpielisko MOSiR, ul. Legionów, Chałupnicza, Wodna, Zajęcza, Potoczna, Mazańcowicka, Kotulińskich, Kopernika, Legionów, Kąpielisko MOSiR (12,2 km)
- Kąpielisko MOSiR, ul. Legionów, Chałupnicza, Wodna, Księża Grobel, Ochodzka, Burzej, Czechowicka, Zabrzaska, Rolników, Długa, Nad Potokiem, Ks. Jana Kunza, Zarzeźna, Nadbrzeźna, Wotiacka, Kopaniny, Pszczelarska, Graniczna, Pod Lasem, Ptasia, Ogrodników, Miliardowicka, Pasieczna, Objazdowa, Burzej, Ochodzka, Wierzbowa, Waryńskiego, Wenecka, Piasta, Legionów, Kąpielisko MOSiR (25,8 km)
- Kąpielisko MOSiR, ul. Legionów, Chałupnicza, Wodna, Księża Grobel, Ochodzka, Burzej, Objazdowa, Waryńskiego, Korfante, Mostowa, Sikorskiego, Gminna, przez las w Czarnolesiu wzdłuż zapor, Do zapor, ks. Janoska, Klimsza, Kłowska, Nadwiślańska, Leśna, Waryńskiego, Wenecka, Piasta, Legionów, Kąpielisko MOSiR (18,5 km)

GMINA JASZENICA

- Trasa A - szlak żółty, 13 km, średnia: Rudzica - Międzyrzecze Górne - Mazańcowice
- Trasa B - szlak czarny, 16 km, bardzo trudna: Grodziec - Bielowicko - Wieszczęta - Roztropice - Landek
- Trasa C - szlak czerwony, 17 km, trudna: Grodziec - Wieszczęta - Łazy - Rudzica - Iłownica - Landek
- Trasa D - szlak zielony, 13 km, średnia: Grodziec - Bielowicko - Wieszczęta - Roztropice - Rudzica - Landek
- Trasa E - szlak niebieski, 6 km, bardzo łatwa: Grodziec - Biery - Świątoszówka
- Trasa F - szlak zielony, 8 km, łatwa: Jasienica - Łazy;
- Trasa G - szlak zielony, 14 km, łatwa: Landek - Iłownica - Roztropice - Rudzica;
- Trasa H - szlak czerwony, 20 km, trudna: Rudzica - Iłownica - Landek;
- Trasa I - szlak czerwony, 8 km, trudna: Międzyrzecze Górne - Międzyrzecze Dolne;

- Trasa J - szlak czarny, 32 km, bardzo trudna: Mazańcowice - Międzyrzecze Górne - Jasienica - Biery - Świątoszówka - Bielowicko - Wieszczęta - Rudzica

GMINA JAWORZE

- Stacja PKP - Łukoszowa Kępa 382 m npm - Jawoże Nałęż - Basen - Droga Cesarska - Centrum - Młyńska Kępa 403 m npm
- Centrum - Dolina Szerokiego Potoku - Borowina - Jaworze Średnie - Wawrzyczkowi Kępa 417 m npm - Centrum
- Trasa „Regiotour”: Od Amfiteatru ulicami: Południową - Podgórska - Panoramiczną - Turystyczną - Słoneczną - Cisową - następnie do Jasienicy, Górek Wielkich, Ustronia, Cieszyna, Republiki Czeskiej

INNE

- Trasa Greenways Kraków-Wiedeń: Czechowice-Dziedzice - Zabrzeg - Landek - Rudzica - Międzyrzecze - Bielsko-Biała - Jaworze - Górki Wielkie
- Wiślana Trasa Rowerowa: Dankowice - Kaniów - Czechowice - Dziedzice - Zabrzeg - Landek - Zaborze
- Trasa Podbeskidzka: Jaworze Średnie - Jaworze Górne - Jaworze Nałęż - Górki Wielkie - Ustroń
- Suszec - Pawłowice - Strumień - Iłownica - Rudzica - Jasienica - Jaworze
- Cieszyn - Skoczów - Pierściec - Landek
- Wilamowski Szlak Ogrodów
- Wilamowice - Hecznarowice - Stara Wieś - Dankowice (26 km)

OBSŁUGA RUCHU TURYSTYCZNEGO

SZCZYRK

Informacja Turystyczna

ul. Beskidzka 41, 43-370 Szczyrk, tel.: (33) 815 83 88, www.szczyrk.pl

BIELSKO-BIAŁA

Miejskie Centrum Informacji Turystycznej

Pl. Ratuszowy 4, 43-300 Bielsko-Biała, tel. (33) 819 00 50, www.it.bielsko.pl

GÓRSKIE OCHOTNICTWIE POGOTOWIE RATUNKOWE

Stacje GOPR całoroczne, całodobowe:

Centralna Stacja Ratownictwa Górskiego, Grupa Beskidzka,

ul. Dębowa 2, 43-370 Szczyrk, tel.: (33) 829 69 00, fax. (33) 829 69 04, tel. alarmowy 985, 601 100 300, www.gopr-beskidy.pl, poczta@gopr-beskidy.pl

Stacja Ratownictwa GOPR Klimczok,

tel. (schronisko PTTK „Klimczok”), GSM ratunkowy w górach: 601 100 300

MUZEJA, GALERIE, IZBY REGIONALNE

GMINA SZCZYRK

Beskidzka Galeria Sztuki

ul. Myśliwska 60, 43-370 Szczyrk
tel.: (33) 817 87 16, 608 575 671, tel. kom. 608 575 671,
e-mail: galeria.bator@onet.pl www.galeria.szczyrk.pl

Przestrzeń Twórcza „BeskidartS”

ul. Myśliwska 34, 43-370 Szczyrk
tel. kom. 605 119 573, e-mail: studio@kamelo.pl
Muzeum Motoryzacji „Chata w deche”
ul. Podmagura 1A, 43-370 Szczyrk
tel. (33) 817 92 76, tel. kom. 601 365 560
e-mail: info@chatawdeche.pl www.chatawdeche.pl

GMINA CZECHOWICE-DZIEDZICE**Izba Regionalna Towarzystw Przyjaciół Czechowic - Dziedzic**

ul. Niepodległości 42, 43-502 Czechowice-Dziedzice,
tel.: (32) 215 32 85

GMINA WILAMOWICE**Izba Regionalna**

ul. Ks. S. Wojtyłki 2, 43-330 Stara Wieś, tel.: (33) 845 74 02

GMINA BESTWINA**Muzeum Regionalne im. Ks. Z. Bubaka**

ul. Kościelna 57, 43-512 Bestwina, tel.: (32) 214 15 87,
e-mail: biuro@muzeum.bestwina.pl
www.muzeum.bestwina.pl

GMINA JASZENICA**Izba Regionalna „Chata Międzyrzecze”**

Międzyrzecze Górne 511, Międzyrzecze Górne, tel.: (33) 812 66
40, e-mail: miedzyrzecze@gokjasienica.pl

Galeria Autorska Floriana Kohuta „Pod Strachem Polnym”

ul. Grabówka 108, 43-394 Rudzica, tel.: (33) 815 23 10,
tel. kom. 606 839 473

GMINA JAWORZE**Galeria „Pod Groniem”**

ul. Zajęcza 51, 43-384 Jaworze, tel.: (33) 817 22 00

Muzeum Fauny i Flory Morskiej i Śródlądowej w Jaworzu

ul. Wapienicka 10, 43-384 Jaworze, tel.: (33) 817 22 17,
tel. kom +48 509 581 841, e-mail: info@muzeum.jaworze.pl
www.muzeum.jaworze.pl

Galeria Autorska Ewy i Krzysztofa Czaderów

ul. Cisowa 90, 43-384 Jaworze, tel.: (33) 817 36 33

GMINA KOZY**Izba Historyczna Kóz im. Adolfa Zubera**

ul. Krakowska 5, tel.: (33) 817 41 09,
izbahistoryczna@gbpkkozy.pl www.gbpkozy.pl

GMINA PORĄBKĄ**Izba Regionalna**

ul. Rynek 22, 43-353 Porąbka, tel.: (33) 810 60 55
e-mail: gokporabka@o2.pl

GMINA WILKOWICE**Muzeum Juliana Fałata „Fałatówka”**

ul. J. Fałata 34, 43-360 Bystra, tel.: (33) 817 13 61

Izba Tradycji OSP Bystra

ul. Klimczoka 105, 43-360 Bystra, tel.: (33) 817 14 50

Galeria Sztuki Regionalnej

ul. Juliana Fałata 2G, 43-360 Bystra, tel. (33) 817 07 73

Izba Regionalna „Stara Stolarnia”

ul. Juliana Fałata 2G, 43-360 Bystra, tel. (33) 817 07 73

IMPREZY KULTURALNE**GMINA SZCZYRK**

Króćpokowe Święto - Lipiec, Organizator: na Miejski Ośrodek Kultury, Promocji i Informacji w Szczyrku

Jakubowe Święto - Lipiec, Organizator: Miejski Ośrodek Kultury, Promocji i Informacji w Szczyrku

Tydzień Kultury Beskidzkiej - Lipiec/sierpień,
Estrada pod Patronatem Starosty Bielskiego, Szczyrk,
Organizator: Regionalny Ośrodek Kultury w Bielsku-Białej oraz
Miejski Ośrodek Kultury, Promocji i Informacji w Szczyrku

Pożegnanie Lata - Festyn - Sierpień,
Amfiteatr w Szczyrku, Organizator: Miejski Ośrodek Kultury,
Promocji i Informacji w Szczyrku

Akcja święta i sylwester w górach - Grudzień,
Bożonarodzeniowy Jarmark Twórczości Ludowej, pasterka góral-
ska, koncert kołęd, Sylwester pod Skalite, Organizator: Miejski
Ośrodek Kultury, Promocji i Informacji w Szczyrku

GMINA CZECHOWICE - DZIEDZICE**Dni Czechowic-Dziedzic**

Sierpień/wrzesień, Czechowice-Dziedzice, Organizator : Miejski
Dom Kultury w Czechowicach - Dziedzicach

GMINA WILAMOWICE**Wilamowskie Śmiergusty**

Maj/czerwiec, coroczne spotkania zaprzyjaźnionych gmin i grup
etnicznych Europy, Wilamowice, Organizator: Miejsko - Gminny
Ośrodek Kultury w Wilamowicach

GMINA BESTWINA**Dni Gminy Bestwina**

Czerwiec, Bestwina, Organizator: Gminny Ośrodek Kultury
w Bestwinie

Święto Karpia Polskiego

Przełom sierpnia i września, Kaniów/Bestwina, Organizator:
Gminny Ośrodek Kultury w Bestwinie

GMINA JASZENICA**Lato w Jasienicy**

Lipiec, Jasienica, Organizator: Gminny Ośrodek Kultury w Jasienicy

Josiynickie Żniwowanie

sierpień, Organizator: Gminny Ośrodek Kultury w Jasienicy

GMINA JAWORZE**Jaworzański Wrzesień**

I dekada września, Jaworze, Organizator: Ośrodek Promocji
Gminy w Jaworzu

GMINA KOZY**Festiwal Orkiestr Dętych „Złota Trąbka” – Dni Kóz**

Czerwiec, Kozy, Organizator: Polski Związek Chórów i Orkiestr
Bielsko-Biała

GMINA PORĄBKĄ**Dni Porąbki**

Czerwiec, Porąbka, Organizator: Urząd Gminy w Porąbce

GMINA WILKOWICE**Dni Wilkowic**

Czerwiec, Wilkowice, Organizator: Urząd Gminy Wilkowice

Bystrzańskie Recitale Organowe

Lipiec (każda sobota i niedziela), Organizator: Parafia Rzymsko-
-Katolicka w Bystrzy

Copyright © Powiat Bielski
Starostwo Powiatowe w Bielsku-Białej
ul. Piastowska 40, 43-300 Bielsko-Biała

Tytuł: Powiat Bielski - przewodnik turystyczno kulturalny
Wydawca: Starostwo Powiatowe w Bielsku-Białej

Autorem koncepcji wydawnictwa jest landbrand, www.landbrand.pl

Redakcja: Hubert Gonera

Autorzy tekstów:

Treść: Lucyna Staszak

Konsultacja merytoryczna: Jolanta Konior, Natalia Siatkowska-Stusek,
Magdalena Więzik

Autorzy zdjęć: Jakub Krawczyk, Marek Małecki, Piotr Pasieczny, Jacek Żaba,
IT w Szczyrku, Starostwo Powiatowe w Bielsku-Białej

Projekt i opracowanie graficzne wydawnictwa: Landbrand, Piotr Pasieczny

Wykonanie mapy:

DtI sp. z o.o., IT w Szczyrku, Starostwo Powiatowe w Bielsku-Białej

Bielsko-Biała 2019

KOLOR COLOUR	NAZWA TRASY NAME	DŁUGOŚĆ (m) LENGTH	WYCIĄG SKI LIFT	OSWI- TLENIE LIGHTING
1	SPORTOWA Hala Skrzyżeniowa - Gondola	1 687		
1a	MLĄKI Młaki - Czarna	240		
2	ŚWIERKOWA Hala Skrzyżeniowa - Hala Skrzyżeniowa	1 350		
3	SZCZYRKOWSKA II Hala Skrzyżeniowa - Gondola	2 810		
3a	KOPA Skrzyczne - Zbójnicka Kopa	1 000		
3b	SZCZYRKOWSKA I Zbójnicka Kopa - Hala Skrzyżeniowa	2 095		
3c	ZBÓJNICKA Zbójnicka Kopa - ONDRASZEK	700		
3d	ZWALISKO Hala Skrzyżeniowa - Bobula - Czarna	950		
4	SZUMARJANKA Hala Skrzyżeniowa - Solisko	2 014		
4a	SUCHE Hala Skrzyżeniowa - Lendwka - Solisko	396		
5	BIENKULA Hala Skrzyżeniowa - Gondola	1 535		
6	TURYSTYCZNA Hala Skrzyżeniowa - Lendwka - Soche - Solisko	1 900		
7	MALINOWA Hala Skrzyżeniowa - Solisko	1 820		
8	SIELSKA Wierch Pośredni - Hala Pośrednia	1 350		
9	JULIANY Wierch Pośredni - Hala Pośrednia	850		
9a	POŚREDNIA Wierch Pośredni - Hala Pośrednia	670		
10	SALMOPOLSKA Wierch Pośredni - Solisko	1 813		
11	GOLGOTA Hala Pośrednia - Solisko	800		
MAXILAND	5 STREŻ DO NAUKI TOR DLA SANEK WYCIĄG SANIECZKOWY		Czarna ul. Narciarska 10	

KOLOR COLOUR	NAZWA TRASY NAME	DŁUGOŚĆ (m) LENGTH	WYCIĄG SKI LIFT	OSWI- TLENIE LIGHTING
21	ONDRASZEK Skrzyczne - Jaworzyna	2 460		
22a	KASKADA Skrzyczne - Jaworzyna	1 260		
22b	KASKADA Jaworzyna - Szczyrk	1 940		
23	FIS Skrzyczne - Kanion	2 800		
25	WIDOKOWA Jaworzyna - Szczyrk	2 320		

KOLOR COLOUR	DŁUGOŚĆ (m) LENGTH	WYCIĄG SKI LIFT	OSWI- TLENIE LIGHTING
I	1 200		
II	1 000		

MNIJSZE OŚRODKI NARCIARSKIE

KOLOR COLOUR	NAZWA TRASY NAME	DŁUGOŚĆ (m) LENGTH	WYCIĄG SKI LIFT	OSWI- TLENIE LIGHTING
A	BARTUŚ	200		
B	BIAŁY KRZYŻ	300		
C	SKRZAT	300		
D	KRASNAŁ	200		
E	BANANOWY	180		
F	KAIMÓWKA	400		
G	ŻÓŁWIK	60		
H	ZEBRA	120		
	ZACZAROWANY DYWAN	20		
I	POLANA PRZY SCHRONISKU NA SKRZYCZMIE	200		
J	OSIOLEK	200		
K	BESKIDEK	100		

Możliwość jazdy na sankach przy trasach narciarskich. Prosimy o odpowiedzialność za siebie i innych uczestników na stokach!
There is a possibility of sliding down in the ski area. Please be careful!
The participants take full responsibility for their own and others safety on the slopes!

Kościeliec
1022 m n.p.m.

Malinowska Skala
1152 m n.p.m.

Małe Skrzyczne
1211m n.p.m.

Zbójnicka Kopa
1205m n.p.m.

Skrzyczne
1257m n.p.m.

Hala Jaworzyna
948m n.p.m.

Skalite
863 m n.p.m.

DUNAGIE

ZAPALE

SKALITE

**SZCZYRK
DOLNY**

SZCZYRK

sita energii

WWW.ZIMA.SZCZYRK.PL

I INFORMACJA TURYSTYCZNA | TOURIST INFORMATION

+ GOPR | MOUNTAIN RESCUE SERVICE

+ POGOTOWIE RATUNKOWE | EMERGENCY SERVICE

P POLICJA | POLICE

F FUNZIONE

M MAXILAND - STREFA DLA POCZĄTKUJĄCYCH | BEGINNER'S ZONE

S SNOWTUBING

A JAZDA NA SANIACH | SLEDDING

L LODOWISKO | ICE SKATING RINK

S SNOWPARK

S SKOCCZNE „SKALITE” | „SKALITE” SKI JUMPING HILLS COMPLEX

T TRASA BIEGOWA | CROSS-COUNTRY SKI TRAIL

P PŁYWAŁNIA | SWIMMING POOL

A AMFITEATR „SKALITE” | „SKALITE” AMPHITHEATRE

P POCZTA | POST OFFICE

S STACJA PALIW | PETROL STATION

S SANKTUARIUM | SANCTUARY

K KOŚCIÓŁ | CHURCH

K KAPLICA | SHRINE

• DARMOWY SKIBUS - PRZYSTANKI | FREE SKIBUS - BUS STOPS

powiat bielski
beskidzka przygoda

Starostwo Powiatowe w Bielsku-Białej
ul. Piastowska 40
43-300 Bielsko-Biała

Tel. 33 813 69 00
Fax 33 822 06 72

turystyka@powiat.bielsko.pl

www.powiat.bielsko.pl
www.sitbb.pl